

Notat

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

Forslag til lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 30. november 2020 til den 1. januar 2021 været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet (Advokatsamfundet), Amnesty International, BARID – Board of Air-line Representatives in Denmark, Bedsteforældre for Asyl, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureau Forening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Danske Universiteter, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Finansrådet, Flygtningenævnet, Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Folketingets Ombudsmand, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Færøernes Landsstyre, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), HK/Danmark, Indvandrermedicinsk klinik, Odense Universitetshospital, Indvandrererrådgivningen, Institut for Menneskerettigheder, International Organization for Migration (IOM), Kirkernes Integrationstjeneste, KL, Knud Vilby (på vegne af Fredsfonden), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefredsliigaen), samtlige byretter, Landsforeningen Adoption & Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellempfolkeligt Samvirke, Plums Fond for fred, økologi og bæredygtighed (Tidl. Fredsfonden), Politiforbundet i Danmark, PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, SOS Racisme, Udlændingenævnet, UNHCR (Regional Representation for Northern Europe), Work-live-stay southern Denmark, Ældresagen, Ægteskab uden grænser, Aarhus Erhverv / International Community, 3F, 3F Privat Service, Hotel og Restauration (3F PSHR).

27. marts 2021

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Udsendelse
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Sags nr. 2020 - 6279
Akt-id 1463932

Udlændinge- og Integrationsministeriet har modtaget hørings svar med bemærkninger til lovforslaget fra: Amnesty International, Bedsteforældre for Asyl, Dansk Flygtningehjælp, Datatilsynet, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Reden Internationals krisecenter, Refugees Welcome, Røde Kors, SOS Racisme og Udlændingenævnet.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har efter høringsfristen modtaget hørings svar med bemærkninger fra Flygtningenævnet og Rådet for Etniske Minoriteter.

Følgende har afgivet hørings svar, men ikke haft bemærkninger til lovforslaget: Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Domstolsstyrelsen, Folketingets Ombudsmand, KL, Politiforbundet,  ldre Sagen og Aarhus Universitet.

Vestre Landsret og  stre Landsret har ikke ønsket at udtale sig om lovforslaget.

De modtagne hørings svar vedlægges.

Nedenfor gennemgås de indkomne hørings svar så vidt muligt opdelt efter den struktur, der er i lovforslagets bemærkninger. Under hvert emneområde angives de enkelte myndigheders og organisationers hovedsynspunkter samt Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer hertil. Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer til hørings svarene er anført i *kursiv*.

Bemærkninger af generel politisk karakter og bemærkninger, der ikke vedrører lovforslaget, indgår ikke i h ringsoversigten. Udlændinge- og Integrationsministeriet kan for en fuldstændig gennemgang af samtlige synspunkter henvise til hørings svarene, som er sendt til Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integration.

2. Indkomne hørings svar

2.1. Generelle bemærkninger

Refugees Welcome har oplyst, at de ser det som positivt, at myndighedernes hjemrejseindsats er flyttet fra politiet til en civil styrelse, at man vil afholde samtaler kort efter endeligt afslag, og at Hjemrejsestyrelsens mere ihærdige indsats også vil betyde hurtigere udsendelse af personer i Dublin- og  G-procedure.

Røde Kors har oplyst, at tanken om at gennemføre en model med tidlig indsats, klare procedurer og en håndholdt proces er positiv, og Røde Kors kan se muligheder for, at flere tidligere bliver afklarede om, at deres fremtid ikke er i Danmark. Også ud fra et humanitært og medmenneskeligt synspunkt er det vigtigt for Røde Kors,

at så få som muligt strander på udrejsecentre med de negative konsekvenser, der følger deraf.

Dansk Flygtningehjælp, Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Refugees Welcome har bemærket at høringsfristen bør være minimum 4 uger fraregnet juleferier og lignende, samt at ministeriet bør tage højde for nedlukninger i Danmark som følge af COVID-19.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp, Foreningen af Udlændingeretsadvokater og Refugees Welcome. Ministeriet skal bemærke, at høringsperioden har varet fra den 30. november 2020 til og med den 1. januar 2021.

2.2. Udrejsepligt, udrejsekontrol og bistand til udrejsen

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at det ikke giver mening eller forekommer rimeligt, at der lægges op til, at det ved en udrejsekontrol samme dag, som der er truffet afgørelse om afslag på asyl eller dagen efter – og på et tidspunkt, hvor der fortsat er det meste tilbage af udrejsefristen – skal tages de fornødne skridt til at en udrejse effektueres, herunder vurdere om der skal ske frihedsberøvelse med den begrundelse, at udlændingen ikke er udrejst.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet skal bemærke, at de gældende regler om udrejsekontrol er nærmere fastsat i bl.a. cirkulære af 15. august 2006 om forkyndelse og udrejsekontrol i asylsager, hvoraf det fremgår, at der foretages udrejsekontrol i umiddelbart tilknytning til forkyndelse af et endeligt afslag på asyl i sager, hvor udlændingen er pålagt at udrejse straks. Det fremgår videre, at i sager, hvor Flygtningesnævnet har meddelt afslag på en ansøgning om asyl, og hvor afgørelsen er forkyndt, skal udrejsekontrollen så vidt muligt foretages samme dag som forkyndelsen eller dagen efter.

Ministeriet bemærker endvidere, at det fremgår af pkt. 3.1.1. i bemærkningerne til lovforslaget, at lovforslagets § 1, stk. 5, indebærer, at Udlændinge- og Integrationsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om kontrol med udlændingen udrejse. Af bemærkningerne til lovforslagets § 1, stk. 5, fremgår bl.a., at de regler der fastsættes i medfør af bemyndigelsen vil kunne tage udgangspunkt i de nu gældende retningslinjer. Det er således hensigten at videreføre adgangen til at foretage udrejsekontrol i umiddelbar tilknytning til meddelelse af en endelig afgørelse om, at en udlænding ikke har ret til at opholde sig her i landet.

Ministeriet bemærker yderligere, at der med lovforslaget ønskes gennemført en samlet hjemrejsepolitik som baserer sig på en langt mere proaktiv og håndholdt

proces, hvor den enkelte udlænding motiveres til at vende tilbage til hjemlandet eller det tidligere opholdsland.

I forlængelse heraf bemærkes, at den proaktive og håndholdte proces bl.a. fremgår af punkt 3.5.3 i bemærkningerne til lovforslaget, hvor det bl.a. foreslås, at der indgås en hjemrejsekontrakten så hurtigt som muligt efter, at udlændingen har modtaget en endelig afgørelse fra de danske udlændingemyndigheder og som altovervejende udgangspunkt inden udløbet af den eventuelle udrejsefrist, som er fastsat af udlændingemyndighederne, og som i de fleste tilfælde vil være 7 dage. Det fremgår videre, Hjemrejsestyrelsen inden udløbet af udrejsefristen således bør have haft kontakt med vedkommende med henblik på en afklaring af, om vedkommende overhovedet ønsker at indgå en hjemrejsekontrakt.

Hvis det allerede i den forbindelse står klart, at udlændingen ikke har til hensigt at efterkomme afgørelsen og ikke vil medvirke til udrejsen, vil Hjemrejsestyrelsen kunne tage de fornødne skridt til at en udrejse effektueres. Hjemrejsestyrelsen vil i den forbindelse bl.a. kunne ændre udrejsefristen til straks og meddele udlændingen et indrejseforbud.

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at det for de fleste vil være umuligt at udrejse lovligt af Danmark, da de ikke er i besiddelse af rejselogitimation – enten fordi de er indrejst uden eller har fået det beslågt af de danske myndigheder i forbindelse med ansøgning om asyl.

Foreningen af Udlændingeretsadvokater har bemærket, at det for en asylansøger er umuligt at udrejse i overensstemmelse med en fastsat udrejsefrist på enten 7 dage eller straks. Foreningen har hertil anført, at et eventuelt pas vil være inddraget og ligge ved enten politiet eller i Udlændingestyrelsen/Hjemrejsestyrelsen, og at udlændingen derfor ikke får lov til at planlægge sin udrejse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp og Foreningen af Udlændingeretsadvokater, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer. Ministeriet bemærker, at pligten til at udrejse – og i øvrigt at medvirke hertil – er en videreførelse af gældende ret. Lovforslagets § 1, stk. 1, 1. pkt., indebærer alene, at pligten til at udrejse tydeliggøres. Det bemærkes, at ønsker en udlænding at medvirke til og planlægge sin udrejse, vil Hjemrejsestyrelsen kunne hjælpe med at tilvejebringe forudsætningerne herfor. Det fremgår således af pkt. 3.1.3. i bemærkningerne til lovforslaget, at pligten til at udrejse kan ske med bistand fra myndighederne, herunder ved at der ydes bistand til at få fremskaffet den nødvendige rejsedokumentation.

For så vidt angår bemærkningen om, at en udlænding sjældent vil kunne udrejse i overensstemmelse med en fastsat udrejsefrist bemærkes, at det fremgår af pkt.

3.5.2. i bemærkningerne til lovforslaget, at der med lovforslaget lægges op til, at myndighederne inden udløbet af en fastsat udrejsefrist afholder en samtale med udlændingen med henblik på at forberede hjemrejsen, herunder ved at indgå en hjemrejsekontrakt. Ved indgåelsen af en hjemrejsekontrakt vil udlændingens udrejsefrist samtidig blive forlænget med indtil 14 dage ad gangen, dog således at forlængelsen som udgangspunkt sker for 1 måned ved selve indgåelsen eller fastsættelsen af hjemrejsekontrakten. Udrejsefristen kan dog som udgangspunkt maksimalt forlænges til i alt 120 dage. Der henvises bl.a. til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 25, nr. 62.

Dansk Flygtningehjælp finder det som udgangspunkt positivt, at opgaverne vedrørende udrejse placeres hos en civil myndighed fremfor hos politiet. Samtidig bemærkes det, at politiet har opbygget kompetencer, delvis i samarbejde med Flygtningehjælpen, vedrørende værdighed og bæredygtighed i udsendelser, som i videst muligt omfang opfordres videregivet til Hjemrejsestyrelsen, således at Hjemrejsestyrelsen vil have fokus på, hvordan udsendelser gennemføres så hensynsfuldt og værdigt som de ofte vanskelige omstændigheder tillader.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne og opfordringen fra Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at der gennemføres et obligatorisk ledsagerkursus for de af Hjemrejsestyrelsens medarbejdere, der skal kunne varetage ledsageropgaven. Kurset afholdes i samarbejde med Udlændingecenter Nordsjælland, og der undervises bl.a. i værdige og bæredygtige udsendelser. Det bemærkes endvidere, at politiet frem til den 1. august 2021 bistår Hjemrejsestyrelsen med planlægningen af ledsagede udsendelser, ligesom politiet kan deltage i forbindelse med ledsagede udsendelser, såfremt det vurderes nødvendigt.

Dansk Flygtningehjælp gør opmærksom på, politiets eventuelle involvering i en udsendelse vil ske på et sent tidspunkt, hvorfor politiet ikke som hidtil vil have opbygget en relation til de pågældende, og at politiet tydeligt vil få rollen som udøver af tvang og magt. Flygtningehjælpen opfordrer til, at man er opmærksom på, at politiets indtræden ikke unødigt komplicerer eller eskalerer en forestående udsendelse.

Ministeriet har noteret sig opfordringen fra Dansk Flygtningehjælp.

DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur har bemærket, at torturoverlevere ofte er præget af emotionelle angst- og stressreaktioner, hvilket kan påvirkes af en forestående udrejse. Instituttet anbefaler derfor, at lovbemærkningerne vedrørende sårbare gruppers behov for ledsaget udrejse fremhæver torturoverleverer som en særlig sårbar gruppe, og at der forud for udrejse bør foretages en grundig lægefaglig vurdering af deres behov.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer i lovforslaget. Det er ministeriets vurdering, at det ikke er nødvendigt at fremhæve specifikke grupper af særligt sårbare eller er dertilhørende behov for en lægefaglig vurdering i bemærkningerne til lovforslaget. Ministeriet bemærker, at Hjemrejsestyrelsen drager omsorg for en udlændinges udrejse, og planlægningen heraf vil ske med inddragelse af sundhedspersonale, hvor det vurderes relevant. Det bemærkes endvidere, at sundhedspersonale og andet relevant personale – også fremover – kan deltage i ledsagede udsendelser af sårbare udlændinge i samarbejde med Hjemrejsestyrelsen.

DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur har med henvisning til Europarådets Ministerkomité's 20 Guidelines om 'Forced return' anbefalet, at lovbemærkningerne redegør for, hvordan anbefalingerne om, hvorvidt en person vurderes klar til hjemrejse, vil blive implementeret i praksis.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, men har ikke fundet anledning til at redegøre for anbefalingerne i bemærkningerne til lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at Hjemrejsestyrelsen vil spørge ind til en udlændinges helbred i forbindelse med en hjemrejsesamtale, og at der på den baggrund som udgangspunkt vil blive indhentet helbredsoplysninger. Hjemrejsestyrelsen vil herefter som udgangspunkt tage kontakt til en læge med henblik på at klarlægge, hvorvidt udlændingens forhold giver anledning til en nærmere undersøgelse, inden der udarbejdes en såkaldt "fit to flight" vurdering, eller om vurderingen kan foretages på det foreliggende grundlag.

DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur har videre anbefalet, at sundhedspersonale, som er involveret i såkaldte fit-for-flight vurderinger, og de uniformerede personer, der ledsager under en udsendelse, er oplært i og har kendskab til, hvordan traumer og tortur kan komme til udtryk hos det enkelte menneske, og hvorledes re-traumatisering kan forebygges. Endelig anbefaler DIGNITY, at sundhedspersonale har adgang til relevant journalmateriale og screeningsresultater herunder, når relevant, fra Udlændingecenter Ellebæk.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer i bemærkningerne i lovforslaget. Det bemærkes, at politiet – sammen med Hjemrejsestyrelsen – fortsat vil deltage i forbindelse med ledsagede udsendelser, såfremt det vurderes nødvendigt. For så vidt angår Hjemrejsestyrelsen deltagelse bemærkes det, at der er oprettet et obligatorisk ledsagerkursus for de medarbejdere, som deltager i ledsagede udsendelser. Ledsagerkursus indebærer bl.a. undervisning i værdige og bæredygtige udsendelser.

Ministeriet bemærker endvidere, at det er aftalt mellem Hjemrejestyrelsen og Rigspolitiet, at politiet indtil videre frem til den 1. august 2021 bistår Hjemrejestyrelsen med planlægningen af en ledsaget udsendelse, og at det i pkt. 3.1.1. i bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at bemyndigelsen efter lovforslagets § 1, stk. 5, f.eks. vil kunne bringes i anvendelse, hvis det vurderes, at overgangsordningen helt eller delvist bør videreføres som en permanent ordning.

Refugees Welcome bemærker, at det er godt med en tidlig indsats, men at der bør være en indledende samtale om muligheder og konsekvenser, fulgt af tilstrækkelig tid til at træffe en beslutning. Refugees Welcome finder en udrejsefrist på 7 dage urimelig, da den afviste har brug for mindst en måned til at opsøge uafhængig rådgivning, undersøge forholdene, og tænke sig om.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome, men finder ikke anledning til at justere i lovforslaget. Ministeriet bemærker, at en udlænding, der ikke har ret til at opholde sig i landet, indkaldes af Hjemrejestyrelsen til en hjemrejsesamtale. Det bemærkes endvidere, at der med lovforslaget bl.a. indføres en hjemrejsekontrakt, som ifølge pkt. 3.5.3. i bemærkningerne indebærer, at udlændingemyndighederne inden udløbet af en udrejsefrist bør have haft kontakt med udlændingen om forventninger til og rettigheder i forbindelse med hjemrejsen. Det fremgår endvidere, at Hjemrejestyrelsen i forbindelse med disse drøftelser vil kunne tage stilling til spørgsmål om forlængelse af udrejsefristen. Ministeriet bemærker endvidere, at Hjemrejestyrelsen foretager tidlig og løbende rådgivning af udlændingen, ligesom der fortsat er adgang til uvildig rådgivning.

Bedsteforældre for Asyl har foreslået, at statsløse asylansøgere kan udrejse til et hvilket som helst land efter asylansøgeres ønske. **SOS Racisme** anbefaler, at man undgår tvangsudsendelser, især til krigsramte lande og lande, hvor tortur er udbredt. SOS Racisme har hertil anført, at tvangsudsendelser er dyre, farlige og nedværdigende, og at flere tvangsudsendelser ikke har ført til en reel udsendelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Bedsteforældre fra Asyl og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

2.3. Medvirken

Bedsteforældre For Asyl har bemærket, at det foreslåede om, at manglende medvirken vil kunne medføre bøde til en afvist indtægtsløs asylansøger, forekommer absurd.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Bedsteforældre for asyl, men har ikke fundet anledning til at justere den foreslåede ordning. Ministeriet skal bemærke, at der er tale om en videreførelse af gældende ret efter udlændingelovens § 60, stk. 1, 2. pkt. Der henvises således til pkt. 3.17.3. i bemærkningerne til lovforslaget.

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at vurderingen af om en afvist asylansøger medvirker eller ej har betydelige faktiske og retlige konsekvenser og finder det positivt, at der med lovforslaget etableres en mere klar retlig ramme for vurderingen af medvirken, og at denne får form af en skriftlig afgørelse, underlagt forvaltningslovens regler om partshøring og begrundelse. Flygtningehjælpen finder det endvidere positivt, medvirkens-begrebet forsøges tydeliggjort, idet det i konkrete sager kan være vanskeligt at gennemskue, hvilke handlinger eller fravær af samme, der har hørt til vurderingen af, om en person medvirker. **Dansk Flygtningehjælp** har endvidere bemærket, at en afgørelse om ikke-medvirken bør være underlagt klageadgang under henvisning til de konsekvenser en vurdering herom kan have.

Refugees Welcome har bemærket, at det er positivt, at medvirkens-definitionen tydeliggøres, og at der indføres partshøring og begrundelse, men finder, at der burde indføres en klageadgang for medvirkensvurderingen. **Røde Kors** har bemærket, at det i lovforslaget ikke er velbegrundet, at der ikke skal kunne klages over afgørelserne, da klageadgangen er en vigtig del af forvaltningsretten, og da manglende medvirken fortsat vil kunne straffes med bøde eller fængsel indtil fire måneder. **SOS Racisme** har bemærket, at det er en forbedring, at der indføres partshøring, men da afgørelsen kan medføre fængsel, og da medvirken og manglende medvirken ikke er tydeligt afgrænset og indebærer et skøn, bør der være tale om en domstolsafgørelse, hvor den afviste eller udviste bør have ret til advokathjælp og tolkning.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp, Refugees Welcome, Røde Kors og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere den foreslåede ordning. Ministeriet har imidlertid præciseret bemærkningerne, således at det mere udførligt angives, hvornår en udlænding vil kunne anses for at medvirke til sin udrejse. En udlændingen vil f.eks. kunne anses for at medvirke til sin udrejse, hvis vedkommende medvirker til at fastlægge sin identitet, tilvejebringe rejseudokumenter, herunder ved at udfylde og indgive ansøgning om rejselegitimation, visum m.v., og give møde på en repræsentation. Derudover vil en udlænding medvirke ved at deltage i planlægningen af sin udrejse og give møde til indkaldte samtaler.

Ministeriet bemærker endvidere, at bemærkningerne er præciseret således, at det fremgår, at en afgørelse om medvirken i det væsentligste vil være truffet på baggrund af objektive konstaterbare forhold, og at en afgørelse herom derfor ikke skal

kunne indbringes for en anden instans. Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.3. og de specielle bemærkninger til § 3.

Refugees Welcome har bemærket, at fordelene ved at medvirke til sin udrejse er begrænsede.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome. Ministeriet skal hertil bemærke, at en udlænding, der medvirker til sin udrejse, efter lovforslaget vil kunne modtage hjemrejsestøtte. Derudover vil udlændingen – såfremt der er udfærdiget en hjemrejsekontrakt – kunne deltage i undervisning og aktivering. Endelig vil en udlænding, der medvirker, kunne få forlænget sin udrejsefrist og undgå at blive meddelt et indrejseforbud for ikke at udrejse inden for den fastsatte udrejsefrist, eller kunne få nedsat varigheden af et allerede meddelt indrejseforbud for manglende udrejse inden for udrejsefristen.

Derudover bemærkes det, at en udlænding, der ikke medvirker til sin udrejse, vil blive pålagt en række motivationsfremmende kontrolforanstaltninger.

Refugees Welome har bemærket, at det ses at være afgørende for medvirken-vurderingen, om man bidrager til at skaffe ID-papirer, ved f.eks. at møde op på ambassaden, hvilket de færreste føler sig trygge ved. **SOS Racisme** har bemærket, at det med lovforslaget er tydeligere, hvornår en udlænding medvirker eller ej, men at det i mange tilfælde er afgørende, om udlændingen kan fremskaffe dokumenter fra hjemlandet. Det vil i mange tilfælde være umuligt, eller vil kunne sætte udlændingen eller vedkommendes families sikkerhed i fare.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome og SOS Racisme. Ministeriet bemærker, at pligten til at medvirke til sin udrejse, herunder ved at fremskaffe de nødvendige dokumenter, er en videreførelse af gældende ret. Det fremgår således af pkt. 3.3.3. i bemærkningerne til lovforslaget, at udlændingen som hidtil vil skulle medvirke til at fremskaffe rejselogitimation m.v. Det fremgår endvidere, at ønsker en udlænding at medvirke, vil Hjemrejsestyrelsen kunne hjælpe med at tilvejebringe forudsætningerne herfor, herunder ved at yde bistand til at få fremskaffet den nødvendige rejsedokumentation. Endelig bemærkes det, at en udlænding, der kan påvise, at vedkommende forsøger at leve op til forpligtelserne, fortsat vil kunne anses for at medvirke til sin udrejse.

Røde Kors har bemærket, at en karensperiode på to måneder forekommer at være lang tid og foreslår, at der indsættes en mulighed for at suspendere karensperioden i helt særlige tilfælde.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Røde Kors. Ministeriet skal bemærke, at der med lovforslaget er lagt op til, at Hjemrejsestyrelsen kan træffe afgørelse om, at en udlænding, der ikke anses for at medvirke til sin udrejse, som efterfølgende over en periode på op til 2 måneder ved aktiv handling lever op til eller forsøger at leve op til sine forpligtelser, medvirker til udrejsen. Hjemrejsestyrelsen kan således på baggrund af en konkret vurdering fravige udgangspunktet.

Røde kors har bemærket, at den enkelte og familier kan have barrierer, der står i vejen for at medvirke, og at det er nødvendigt at adressere disse individuelt. Hvis manglende medvirken alene bliver mødt med restriktioner og fratagelse af de muligheder, der skal forberede hjemrejsen, kommer modellen ikke til at have den ønskede effekt.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Røde Kors.

SOS Racisme har bemærket, at det må være en fejl, at der i bemærkningerne til lovforslaget henvises til, at manglende medvirken til sin udrejse vil kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. den foreslåede bestemmelse i § 24, stk. 1, 2. pkt.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme og har justeret lovforslaget, så der rettelig henvises til § 23, stk. 1, 2. pkt.

2.4. Digital kommunikationsløsning

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at forslaget om at indføre en digital kommunikationsløsning er hensigtsmæssig og praktisk, og at det bør overvejes at lade ordningen omfatte en bredere gruppe end dem, der er meddelt afslag på asyl af Udlændingestyrelsen.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Dansk Flygtningehjælp, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Dansk Flygtningehjælp og **Røde Kors** har bemærket, at det er vigtigt, at der informeres grundigt og kontinuerligt om ordningen, om de mulige konsekvenser af ikke at læse og reagere på modtagne meddelelser, og om at de fremsendte meddelelser anses for at være forkyndt, og om den retsvirkning, det vil have.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Dansk flygtningehjælp og Røde Kors, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Refugees Welcome har bemærket, at et forslag til digital kommunikation er fornuftigt, men at det er vigtigt at sikre adgangen til computer, personlig hjælp til at logge på og tolke til at oversætte de danske breve i alle centrene.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at ministeriet forventer, at man i forbindelse med indførelsen af den digitale kommunikationsordning sikrer, at der er den fornødne it-adgang til kommunikationsløsningen på indkvarteringsstederne, ligesom at ministeriet forventer, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at det på udrejsecentrene er muligt at få hjælp til den digitale kommunikationsløsning, ligesom at en udlænding, der er privat indkvarteret, kan få den nødvendige hjælp, såfremt den pågældende har vanskeligheder ved at anvende løsningen.

Refugees Welcome har bemærket, at privat indkvarterede bør sikres adgang til computere, og at man bør være opmærksom på, at de pågældende ikke har lov til at arbejde, og at de får små sociale ydelser, hvis de overhovedet får udbetalt nogen, og at de derfor ikke selv kan finansiere smartphones, computere og internetadgang.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, der alene er tale om et mindre antal personer, der er uden lovligt ophold her i landet, og som er privat indkvarterede. Det er efter lovforslaget de pågældende udlændingens eget ansvar at kunne tilgå løsningen. Det forudsættes således, at privat indkvarterede udlændinge som udgangspunkt kan tilgå en smartphone eller en computer hjemme eller kan gå på et offentligt bibliotek eller på nærmeste asyl- eller udrejsecenter for at tilgå den digitale kommunikationsløsning.

Refugees Welcome har bemærket, at det er korrekt, at langt de fleste asylansøgere har en smartphone, men at nogle kun kan bruge de mest simple funktioner, og at den er indstillet på deres modersmål, og at en analfabet godt kan lære at ringe op til et familiemedlem, men at dette ikke er det samme som at kunne logge på et system, der svarer til e-Boks og modtage et afgørende brev på dansk. Refugees Welcome har videre bemærket, at det ikke er alle, der kan betjene digitale hjælpemidler, og at mange flygtninge, som får opholdstilladelse, ikke kan bruge digital post og NemID det første stykke tid, selvom de får hjælp af kommunens medarbejdere.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men finder ikke anledning til at justere i lovforslaget.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at ministeriet forventer, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at det på udrejsecentrene er muligt at få hjælp til den digitale kommunikationsløsning, ligesom at en udlænding, der er privat indkvarteret, kan få den nødvendige hjælp, såfremt man har vanskeligheder ved at anvende løsningen.

Ministeriet bemærker videre, at spørgsmålet om sprog i den digitale kommunikationsløsning ikke er behandlet i lovforslaget, da dette er en problemstilling, der bør blive behandlet ved udviklingen af løsningen. Det er således Udlændinge- og Integrationsministeriets forventning, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at der sker en fornuftig kommunikation igennem den digitale kommunikationsløsning, og at de grundlæggende forvaltningsretlige principper til kommunikationen overholdes.

Refugees Welcome har bemærket at breve, som er afgørende for ens sag, ikke må forsvinde på grund af tekniske problemer hos modtageren.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Røde kors har bemærket, at man er enig i, at de fleste beboere på centrene allerede orienterer sig digitalt, og at en direkte digital kommunikation mellem myndigheder og beboere vil være en styrkelse af kontakten.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Røde Kors.

SOS Racisme har bemærket, at den foreslåede bestemmelse om digital kommunikation bør udgå, medmindre det tydeligt fremgår, at ordningen udelukkende vil være et supplement til mundtlig kommunikation gennem personlig underretning på et sprog, som udlændingen forstår, og at det samtidigt tydeliggøres, at kun afgørelser, der er forkyndt personligt på et sprog, som udlændingen forstår, er gyldige.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at digitaliseringen svækker retssikkerheden for en udlænding, der ikke har lovligt ophold i Danmark.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at indførslen af en digital kommunikationsløsning vil medføre muligheden for en nem og direkte kontakt mellem de tilsluttede udlændinge og Hjemrejsestyrelsen. Ministeriet bemærker videre, at digitalisering af samfundet også sker for personer med lovligt ophold i Danmark, herunder danske statsborgere. Det er således en naturlig del af den danske digitalisering, at også kommunikationen med udlændinge uden lovligt ophold sker digitalt. At kommunikationen foregår digitalt medfører blandt andet, at de tilsluttede udlændingene hurtigere vil modtage de afgørelser fra Hjemrejsestyrelsen, og at information om eksempelvis politiske initiativer mv., der kan være relevante for udlændingene i deres overvejelser om at udrejse, oplysninger om tilbud om hjemrejseunderstøttende undervisning og aktiviteter, vejledninger til hvordan man anmoder om støtte til hjemrejse vil være samlet ét sted. Det vil derfor være lettere for udlændingene at finde informationer om dette.

SOS Racisme har bemærket, at en udlænding kan være ansvarlig for at have modtaget en indkaldelse til en samtale med Hjemrejsestyrelsen ved digital kommunikation, og hvor udeblivelse kan medføre at udlændingen vil blive pålagt meldepligt, opholdspligt eller underretningspligt, eller bedømmes som at den pågældende ikke vil medvirke til egen hjemsendelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at internettet på Udrejsecenter Kærshovedgård i perioder har været gået ned, og at fællescomputere på udrejsecentre har været taget ud af drift for at mindske smittespredningen med COVID-19, og at de pågældende udlændinge i så fald ikke ville kunne modtage beskeder på nettet.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at ministeriet forventer, at man i forbindelse med implementeringen af den digitale kommunikation sikrer, at der er den fornødne it-adgang til kommunikationsløsningen på centrene.

Ministeriet bemærker videre, at det af bemærkningerne til lovforslagets § 4, stk. 3, fremgår, at problemer med kommunikationsløsningen, som udlændingen ikke selv har indflydelse på, eksempelvis nedbrud i løsningen eller nedbrud i centrenes internetadgang, ikke vil kunne medføre negative konsekvenser for udlændingene.

SOS Racisme har bemærket, at politiet i nogle tilfælde beslaglægger udlændingenes mobiltelefoner for f.eks. at undersøge rejseruten hos nyankomne asylansøgere i modtagecentre mv.

Ministeriet bemærker, at den digitale kommunikationsløsning er tiltænkt udlændinge i udsendelsesposition, samt udlændinge der er meddelt afslag på asyl af Udlændingestyrelsen i første instans, og dermed ikke nytilkomne asylansøgere. Der vil dog også i denne målgruppe være udlændinge, der får beslaglagt sin mobiltelefon af myndighederne.

Ministeriet bemærker, at det er ministeriets forventning, at man i forbindelse med indførslen af den digitale kommunikationsløsning sikrer, at der er den fornødne it-adgang til den digitale kommunikationsløsning på centrene, således at også udlændinge, der ikke besidder en smartphone, vil kunne tilgå kommunikationsløsningen.

SOS Racisme har bemærket, at selv hvis en udlænding har en iPhone, smartphone eller PC, er det ikke sikkert, at denne altid fungerer, ligesom denne kan være bortkommet, og at en udlænding uden lovligt ophold normalt ikke kan have nogen form for lovlig indtjening, er det ikke sikkert, at de kan købe en ny, hvis den gamle svigter.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at det af bemærkningerne til lovforslagets § 4, stk. 3, fremgår, at udlændingen bærer risikoen ved ikke at gøre sig bekendt med meddelelserne i den pågældendes indbakke i den digitale kommunikationsløsning, og at det ikke vil blive tillagt betydning, om udlændingen oplever, at vedkommendes egen computer eller mobiltelefon ikke fungerer, at vedkommende har mistet sin kode til den digitale kommunikationsløsning eller oplever lignende hindringer.

Efter forslaget ligger ansvaret for at tilgå den digitale kommunikationsløsning og for at læse indholdet i udlændingens meddelelser således hos den pågældende udlænding.

I den situation hvor udlændingens private smartphone eller computer ikke kan tilgå den digitale kommunikationsløsning, må udlændingen henvises til at tilgå den digitale kommunikationsløsning på en computer på udlændingens indkvarteringssted. Det bemærkes videre, at Udlændinge- og Integrationsministeriet forventer, at man i forbindelse med indførslen af den digitale kommunikationsløsning sikrer, at der er den fornødne it-adgang til at kunne tilgå den digitale kommunikationsløsning på centrene.

SOS Racisme har bemærket, at udlændinge i udsendelsesposition ikke bør udsættes for øget stress, og at den digitale kommunikationsløsning vil være et tilbageslag, medmindre denne udelukkende anvendes som et supplement, så udlændingen har noget skriftligt at forholde sig til.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at digital kommunikation for de udlændinge, der kan dansk, og som er vant til at bruge en computer eller en smartphone, kan være et godt supplement til den almindelige kommunikation, men at dette alene kan være et supplement, og at det kan være en hjælp for de pågældende at have mails og afgørelser fra myndighederne tilgængeligt samlet.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Dansk Flygtningehjælp, Den Danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder, Refugees Welcome, Røde Kors, og SOS Racisme har bemærket, at kommunikationen i den digitale kommunikationsløsning bør være på udlændingenes modersmål.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Den Danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder Røde Kors og Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at spørgsmålet om sprog i den digitale kommunikationsløsning ikke er behandlet i lovforslaget, da dette er en problemstilling, der bør blive behandlet ved udviklingen af løsningen. Det er således Udlændinge- og Integrationsministeriets forventning, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at der sker en fornuftig kommunikation igennem den digitale kommunikationsløsning, og at de grundlæggende forvaltningsretlige principper til kommunikationen overholdes.

Refugees Welcome har bemærket, at det er afgørende at sikre, at modtageren åbner og forstår meddelelsen.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at flygtninge, der boligplaceres i kommunerne, der ikke forstår dansk eller engelsk på et rimeligt niveau, normalt vil blive fritaget for NEM-ID, da det som regel forudsætter, at en anden må hjælpe med at finde, åbne og eventuelt også oversætte beskeder, herunder fortrolig post, og at mange af de

personer, der opholder sig på udrejsecentre, af samme grund bør være fritaget for digital kommunikation.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at spørgsmålet om sprog i den digitale kommunikationsløsning ikke er behandlet i lovforslaget, da dette er en problemstilling, der bør blive behandlet ved udviklingen af løsningen. Det er således Udlændinge- og Integrationsministeriets forventning, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at der sker en fornuftig kommunikation igennem den digitale kommunikationsløsning, ligesom det er Udlændinge- og Integrationsministeriets forventning, at Hjemrejsestyrelsen sikrer, at der på udrejsecentre er muligt at få hjælp til at anvende den digitale kommunikationsløsning, ligesom at man, såfremt man er privat indkvarteret, kan få hjælp, såfremt man har vanskeligt ved at anvende løsningen.

Dansk Flygtningehjælp og **Røde Kors** har bemærket, at det er afgørende, at der er rimelige regler om fritagelse fra ordningen, og at det er vigtigt, at mulighederne for undtagelse fra ordningen for dem, der er ældre eller har kognitive eller fysiske funktionsnedsættelser, bliver fleksible og løbende kan revurderes ud fra de erfaringer, der opnås med løsningen. **SOS Racisme** har bemærket, at indsatte i Udlændingecenter Ellebæk og i andre fængsler bør fritages for digital kommunikation.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp, Røde Kors og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at det af forslagens § 4, stk. 5, nr. 2, fremgår, at Udlændinge- og Integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om fritagelse fra den digitale kommunikationsløsning. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår blandt andet, at ministeren kan fastsætte regler om, at en udlænding kan fritages, hvis der foreligger særlige omstændigheder, som gør, at udlændingen ikke kan eller bør modtage meddelelser digitalt, eksempelvis hvis udlændingen er frihedsberøvet.

Datatilsynet har bemærket, at kravet til kryptering gælder både fortrolige og følsomme oplysninger, og at en oplysning omfattet af artikel 6 i databeskyttelsesforordningen efter omstændighederne kan anses for at være en fortrolig oplysning, som vil kræve kryptering. Det beror således på en konkret vurdering, om en oplysning efter artikel 6 er en fortrolig oplysning eller ej. Datatilsynet har videre bemærket, at en oplysning efter databeskyttelseslovens § 8 altid vil være en fortrolig oplysning og kræve kryptering.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Datatilsynet. Ministeriet bemærker, at krypteringskrav efter Datatilsynets praksis gælder i forhold til fortrolige og følsomme oplysninger, og at Udlændinge- og Integrationsministeriets praksis er, at alle personoplysninger i konkrete sager vedrørende udlændige betragtes som fortrolige, uanset om de er følsomme (artikel 9-oplysninger), og at den blotte oplysning om, at en konkret udlænding har en sag på Udlændinge- og Integrationsministeriets område som udgangspunkt er fortrolig. Derfor skal der i henhold til Datatilsynets og Udlændinge- og Integrationsministeriets praksis krypteres i alle tilfælde, hvor oplysninger om en konkret udlænding fremgår.

Datatilsynet har bemærket, at Udlændinge- og Integrationsministeriet bør gøre sig overvejelser om de databehandlerkonstruktioner, der forekommer i forbindelse med implementeringen og brugen af den digitale kommunikationsløsning og henviser i denne forbindelse særligt til databeskyttelsesforordningens artikel 28, hvori kravene til brug af databehandler fremgår, herunder kravet om, at forholdet skal være reguleret af en kontrakt eller et andet retligt dokument.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Datatilsynet, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at spørgsmålet om databehandlerkonstruktioner udgør en praktisk problemstilling, som vil blive behandlet i forbindelse med udviklingen af den digitale kommunikationsløsning.

2.5. Hjemrejsekontrakt

Dansk Flygtningehjælp anerkender formålet om at etablere mere enkle og transparente procedurer efter endeligt afslag på opholdstilladelse samt intentionen om i højere grad at motivere udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig i landet, til selv at medvirke til at hjemrejse. **Dansk Flygtningehjælp** finder det desuden beklageligt, at der med forslaget ikke i højere grad tages hensyn til, at afviste asylansøgere ofte har brug for tid til afklaring efter endeligt afslag. Flygtningehjælpen finder det videre u hensigtsmæssigt, at der lægges op til, at en afvist asylansøger indenfor blot 7 dage efter endeligt afslag skal indgå en kontrakt for at undgå sanktioner såsom reduceret støtte ved hjemrejse og indrejseforbud.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at det af pkt. 3.5.3 i bemærkningerne til lovforslaget bl.a. fremgår, at det foreslås, at hjemrejsekontrakten skal indgås så hurtigt som muligt efter, at udlændingen har modtaget en endelig afgørelse fra de danske udlændingemyndigheder og som altovervejende udgangspunkt inden udløbet af den eventuelle udrejsefrist, som er fastsat af udlændingemyndighederne, og som i de fleste tilfælde vil være 7 dage. Det fremgår videre, Hjemrejsestyrelsen inden udløbet af udrejsefristen (således) bør have haft kontakt med vedkommende

med henblik på en afklaring af, om vedkommende overhovedet ønsker at indgå en hjemrejsekontrakt, samt at der ved denne første drøftelse i givet fald kan aftales visse grundlæggende elementer, som umiddelbart kan sættes i værk, og at Hjemrejsestyrelsen på dette grundlag kan tage stilling til spørgsmålet om forlængelse af udrejsefristen. Herefter kan indholdet af hjemrejsekontrakten nærmere konkretiseres med hensyn til, hvilke aktiviteter og undervisningstiltag, der skal gennemføres frem mod udlændingens endelige udrejse.

Dansk Flygtningehjælp ønsker en afklaring af, hvilke udlændinge, der skal indgå en hjemrejsekontrakt med. Flygtningehjælpen opfordrer til, at den opsøgende vejledning udføres med stor hensyntagen og fornemmelse for den enkelte asylansøgers situation. **Institut for Menneskerettigheder** anbefaler, at det i lovbemærkningerne præciseres, hvilke specifikke konsekvenser det har for de udlændinge, som ikke ønsker at indgå en hjemrejsekontrakt, men som opfylder betingelserne herfor, og at det udfoldes, hvordan Hjemrejsestyrelsen skal varetage udlændingens hensyn, når en kontrakt fastsættes ensidigt.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at der i pkt. 3.5.3 i bemærkningerne til lovforslaget bl.a. er redegjort nærmere for kernemålgruppen for Hjemrejsestyrelsens udarbejdelse af en hjemrejsekontrakt og i den forbindelse en beskrivelse af hvilke udlændinge der forventes indgået en hjemrejsekontrakt med. Det bemærkes i den forbindelse, at det efter den foreslåede ordning er Hjemrejsestyrelsen, som bemyndiges til at træffe afgørelse om, hvilke udlændinge, der skal indgå eller fastsættes en hjemrejsekontrakt for.

Ministeriet bemærker videre, at der i pkt. 3.5.3 i bemærkningerne til lovforslaget, og i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 5, stk. 3, er redegjort nærmere for, hvilke hensyn der skal inddrages ved indgåelse eller fastsættelse af en hjemrejsekontrakt.

Refugees Welcome bemærker, at det er vanskeligt at se, at hjemrejsekontrakten vil få flere til at rejse frivilligt, eftersom tilbuddene er yderst begrænsede og ikke meget anderledes end det, de afviste bliver tilbudt i dag. Det anføres videre, at de nævnte incitament, herunder korte kurser, begrænset engelskundervisning, praktik og aktivering, intet er værd i forhold til den situation, der møder dem i hjemlandet samt at det beløb, der tilbydes, er langt mindre end det, der er betalt for at komme til Danmark, og derfor er uden effekt. **Røde Kors** foreslår, at punkter om udfordringer i hjemlandet à la bolig, indtægt og sikkerhed samt sundhedsoplysninger inkl. evt. behandlingsplan indarbejdes i hjemrejsekontrakterne.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret bemærkningerne fra Refugees Welcome og Røde Kors.

Røde Kors foreslår vedrørende go prepare-ordningen, at den, der rejser i forvejen, skal kunne vende tilbage til Danmark. **Refugees Welcome** nævner videre, at nye tiltag er modersmåls-/engelskundervisning og den nye idé "go-prepare". Begge to positive tiltag, men ikke afgørende for en ansøgers beslutning. Det er foreningens opfattelse, at meget få vil gøre brug af tilbuddet om go-prepare, idet de fleste familier vil være bange for at blive skilt ad og miste al kontakt til hinanden.

Bedsteforældre for Asyl har bemærket, at "go prepare" sætter de tilbageblevne i en håbløs situation, hvis den udrejste ikke ser nogen mulighed for familiens ophold og ender med at være afskåret fra at komme tilbage til sin familie. Foreningen foreslår, at udrejse bør kunne ske til et hvilket som helst land efter asylansøgers ønske, og at Danmark med fordel kunne bidrage med et betragteligt støttebeløb, hvis et tredjeland vil modtage asylansøgeren. **Foreningen af Udlændingeretsadvokater** bemærker, at "go prepare" ordningen i langt de fleste tilfælde ikke kan praktiseres, idet langt de fleste afviste ansøgere frygter for at skulle tage tilbage til hjemlandet, som de med mange personlige og økonomiske afsavn har måtte forlade. Foreningen peger på, at det vil være nærmest umuligt at rejse alene hjem og forberede et nyt hjem og skolegang, og at der kan opstå den situation at vedkommende lider overlast i hjemlandet. **Dansk Flygtningehjælp** bemærker, at go prepare-ordningen indebærer en risiko for adskillelse af familier, idet der ikke kan rejses tilbage til Danmark. Flygtningehjælpen foreslår, at udlændingene oplyses herom.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker vedrørende høringsvarene om den foreslåede go prepare-ordning, at ordningen er et tilbud til udlændinge over 18 år, der ikke har lovligt ophold her i landet, om at en udrejsefrist kan forlænges med indtil 90 dage med henblik på, at et familiemedlem rejser i forvejen, og forbereder familiens tilbagevenden til hjemlandet eller det sædvanlige opholdsland. Det bemærkes videre, at go prepare-ordningen retter sig til de familiemedlemmer som forbliver i Danmark som således har mulighed for at få forlænget deres udrejsefrist med henblik på at et familiemedlem forbereder familiens hjemvenden. Det er hensigten, at Hjemrejsestyrelsen i forbindelse med samtaler med udlændinge om indgåelse af hjemrejsekontrakt vejleder nærmere om indholdet af go prepare-ordningen.

Flygtningenævnet har bemærket, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Hjemrejsestyrelsen bør være til stede i Flygtningenævnet, når den enkelte udlændings sag behandles i sidste instans. Flygtningenævnet bemærker videre, at den nugældende ordning er således, at en repræsentant fra Hjemrejsestyrelsen er til stede i Flygtningenævnets sekretariats lokaler og umiddelbart efter nævnsmødet har en samtale med udlændingen, såfremt den pågældende har fået afslag på asyl. Flygtningenævnet bemærker, at repræsentanten fra Hjemrejsestyrelsen således ikke er til stede i Flygtningenævnet under selve nævnsmødet og heller ikke bør være det.

Udlændinge- og Integrationsministeriet er enig i bemærkningerne og har præciseret bemærkningerne til lovforslaget, således at det fremgår, at repræsentanten fra Hjemrejsestyrelsen ikke skal være til stede under selve nævnsmødet.

2.6. Hjemrejsestøtte

Dansk Flygtningehjælp finder det særdeles beklageligt, at størrelsen på hjemrejsestøtten reguleres efter, om udlændingen kontinuerligt har medvirket til sin udsendelse. Dansk Flygtningehjælp henviser i den forbindelse til bl.a., at beslutningen om aktiv medvirken ofte er en proces med mange komplekse nuancer, og at afviste asylansøgere bør tilbydes rimelig tid til afklaring uden frygt for hurtige sanktioner i form af reduceret hjemrejsestøtte. **Refugees Welcome** anfører, at der ikke er grund til at sætte korte tidsfrister, hvorefter støttebeløbene reduceres, idet de pågældende har brug for tid til at tænke sig om og undersøge tingene.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome og Dansk Flygtningehjælp, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget. Ministeriet skal bemærke, at forslaget skal ses i sammenhæng med, at den enkelte udlænding gentagne gange vil få målrettet rådgivning om hjemrejsen, både under den såkaldte tænkepause samt efter det endelige afslag på asyl.

Dansk Flygtningehjælp anfører, at en reducere af beløbet vil være bekymrende for bæredygtigheden af modtage- og reintegrationsprogrammerne, og at man kan forvente, at serviceudbydere af modtage- og reintegrationsprogrammerne potentielt vil stille spørgsmålstejn ved bæredygtigheden, og om hvorvidt der for et reduceret beløb vil kunne etableres ordentlige programmer for hjemvendte.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet har som følge heraf fundet anledning til at justere det foreslåede, således at manglende medvirken fra afviste asylansøgere ikke vil medføre en halvering af støtten, men en reduktion fra 20.000 kr. til 15.000 kr.

Dansk Flygtningehjælp anbefaler, at "in-kind" reintegrationsstøtte suppleres af kontante ydelser, idet in-kind-støtten ikke tilgodeser de hjemvendtes umiddelbare behov for ankomsten, herunder særligt i lande, hvor der er flere måneders ventetid, før en indkomsts-kabende del af reintegrationsstøtten kan iværksættes. **Refugees Welcome** anfører, at der er behov for at udvide adgangen, beløbene og typerne af støtte, idet det sandsynligvis vil kunne overbevise flere om at rejse frivilligt. Refugees Welcome anfører bl.a., at løbende, månedlige udbetalinger vil være mere brugbare, da hjemvendte har brug for en fast indtægt i den første tid, og at den støtte, der tilbydes efter repatrieringsloven, er langt mere relevante.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome og Dansk Flygtningehjælp, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Dansk Flygtningehjælp foreslår, at det tydeliggøres i lovforslaget, fra hvilket tidspunkt en udlænding overgår fra at kunne søge repatrieringsstøtte efter repatrieringsloven, til at kunne søge hjemrejsestøtte efter hjemrejseloven, dvs. om det gælder for tidspunktet for den endelige afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet har på den baggrund fundet anledning til at justere lovforslaget således, at det tydeligt fremgår, at en ansøgning om hjemrejsestøtte fra personkredsen, der tidligere har været omfattet af repatrieringsloven, men som efter det foreslåede fremover skal behandles efter hjemrejseloven, skal ske efter den endelige afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse. Ansøgningen skal endvidere indgives inden udrejsefristens udløb. Ministeriet skal herudover bemærke, at en ansøgning om repatrieringsstøtte fra udlændinge, hvis opholdstilladelse er nægtet forlænget eller inddraget, jf. udlændingelovens § 11, stk. 2 og 19, stk. 1, som er omfattet af repatrieringslovens personkreds, jf. repatrieringslovens § 3, stk. 5, og som er indgivet til kommunalbestyrelsen inden lovens ikrafttræden, behandles efter de nugældende regler. En sådan ordning vil betyde, at behandlingen af verserende sager færdigbehandles i kommunalbestyrelsen i den pågældende udlændings bopælskommune. Ordningen vil endvidere medføre, at anmodning om udbetaling af 2. rate repatrieringsstøtte i sager efter repatrieringsloven, hvor pågældendes repatrieringssag er behandlet inden lovens ikrafttræden, skal behandles af kommunalbestyrelsen i den kommune, pågældende havde bopæl i forud for repatrieringen. Ordningen vil endvidere betyde, at ansøgninger om hjemrejsestøtte efter § 7 fra personer, hvis opholdstilladelse er nægtet forlænget eller inddraget, jf. udlændingelovens § 11, stk. 2 og 19, stk. 1, som indgives efter lovens ikrafttræden, skal behandles af Hjemrejsestyrelsen efter de regler, der følger af denne lov. Ministeriet skal henvise til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 24.

2.7. Udgifter til udrejsen

SOS Racisme foreslår, at bestemmelserne om, at udlændingen selv skal afholde de udgifter, der er forbundet med udrejsen, og at statskassen foreløbigt afholder udgifterne, hvis udlændingen ikke har tilstrækkelige midler hertil, udgår af lovforslaget. SOS Racisme anfører i den forbindelse, at hvor der er tale om frivillig hjemrejse, er rejseudgifterne så små sammenlignet med, hvad et fortsat ophold i Danmark vil koste, og problemerne med at inddrive dem efter udrejsen, nemt kan være så store, at det ikke kan betale sig for statskassen at forsøge. Det anføres videre, at de fleste udlændinge, der udvises, ikke har større værdier.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

2.8. Forhold på indkvarteringssteder

Dansk Flygtningehjælp opfordrer til, at børns tarv og særlige behov for støtte indtages i beslutninger om flyttepåbud, og i proportionalitetsbedømmelsen ved overtrædelse af pålæg m.v. fra forældrenes side. **Foreningen af Udlændingeretsadvokater** bemærker, at konsekvenser pålagt af lederen af et indkvarteringssted bør være omfattet af domstolskontrol. **Refugees Welcome** finder, at fastsættelse af en husorden bør overlades til operatører og beboerråd, og ikke fastlægges af Hjemrejsestyrelsen eller regeringen.

DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur anbefaler en bestemmelse om, at Hjemrejsestyrelsen skal forebygge umenneskelig og nedværdigende behandling i forbindelse med brug af opholds-, underretnings- og meldepligt på indkvarteringssteder for afviste og udviste asylansøgere.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at den foreslåede ordning om udlændinges forpligtelse til at medvirke til udførelse af nødvendige opgaver i forbindelse med driften af et indkvarteringssted indholdsmæssigt svarer til de regler, som hidtil har været gældende efter udlændingeloven. De modtagne bemærkninger giver ikke anledning til at foretage ændringer i lovforslaget.

SOS Racisme mener, at ud- og hjemrejsecentre bør lukkes, og at folk bør have mulighed for at bo, hvor de allerede bor, og ellers må kunne fordeles ud i almindelige lejeboliger.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig SOS Racismes synspunkt.

2.9. Kontrol og motivationsfremmende foranstaltninger

DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur anbefaler, at der indføres en bestemmelse om, at Hjemrejsestyrelsen vil forebygge umenneskelig og nedværdigende behandling i forbindelse med brug af opholds-, underretnings- og meldepligt på indkvarteringssteder for afviste og udviste asylansøgere.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig forslaget. Ministeriet bemærker, at det både fremgår af lovteksten og bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, at myndighederne skal iagttage Danmarks internationale forpligtelser ved pålæg af kontrolforpligtelser, idet myndighederne skal pålægge forpligtelserne, medmindre særlige grunde taler derimod.

Dansk Flygtningehjælp opfordrer til, at myndighederne i højere grad vurderer sagerne konkret og særligt i de sager, hvor der gør sig nogle særlige omstændigheder gældende, overvejer om formålet kan nås med mindre indgribende foranstaltninger, såsom meldepligt på en politistation nær familiens bopæl. Dansk Flygtningehjælp opfordrer derudover til, at afgørelser om opholdspligt underlægges klageadgang. **Røde Kors** opfordrer ligeledes til, at tankegangen om håndholdt og individuel sagsbehandling også anvendes, når det kommer til meldepligt. Røde Kors finder, at det helt grundlæggende bør være sådan, at mindre indgribende foranstaltninger overvejes og drøftes med den pågældende, og kun såfremt meldepligt efter overvejelse af den pågældendes situation anses for at være et nødvendigt tiltag, skal det anvendes. Røde Kors opfordrer til, at der ud over de undtagelser, der nævnes i forslaget, tages hensyn til den pågældendes planlagte aktiviteter, således at meldepligten ikke kommer til at stå i vejen for aktiviteter, der styrker hjemrejserelevante kompetencer. I forhold til opholdspligten opfordrer Røde Kors også til, at der foretages individuelle vurderinger af den enkeltes situation, før opholdspligt anvendes.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors. Ministeriet skal bemærke, at ministeriet har uddybet bemærkningerne i lovforslaget vedrørende kontrolforpligtelserne, så det fremgår, at der med lovudkastet ikke er tiltænkt en ændring i forhold til pålæg af kontrolforpligtelserne, men at bestemmelserne blot flyttes fra udlændingeloven til den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold. Ministeriet skal endvidere bemærke, at det fremgår af bemærkningerne i lovforslaget, at udlændinge, der ikke (længere) opholder sig lovligt i Danmark, som hidtil som udgangspunkt skal pålægges kontrolforpligtelser, hvis de ikke medvirker til deres udrejse.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at pålæg om opholds- og meldepligt alene fastsættes, hvis Hjemrejsestyrelsen vurderer, at de er nødvendige.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at der er med lovforslaget er lagt op til, at bestemmelserne om opholds-, underretnings- og meldepligt samt orienteringspligt overføres til den foreslåede hjemrejselov og at gældende ret således videreføres. Ministeriet har uddybet bemærkningerne i lovforslaget vedrørende bestemmelserne, så det fremgår, at det er hensigten at videreføre gældende ret. Se i øvrigt besvarelsen til Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors ovenfor.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker dog, at udlændinge efter den gældende udlændingelovs § 34, stk. 2, kan pålægges at give møde på nærmere angivne tidspunkter, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre udlændingens tilstedeværelse eller medvirken til udrejsen. Ministeriet har på den baggrund – og idet

der ikke har været et ønske om at ændre bestemmelsens indhold – justeret lovteksten i den foreslåede § 12, stk. 1, så det fremgår, at udlændinge kan pålægges at give møde på nærmere angivne tidspunkter, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre udlændingens tilstedeværelse eller medvirken til udrejsen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet klart præciserer, hvornår opholdspligten kan anses for overtrådt.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at ministeriet har uddybet bemærkningerne i lovforslaget vedrørende opholdspligten og anført, at det er hensigten at gældende ret videreføres.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet præciserer i bemærkningerne, hvem der foretager vurderingen om "voldelig" eller "truende adfærd", herunder om det er domstolene, og på hvilket grundlag vurderingen træffes.

Ministeriet bemærker, at det – i lighed med, hvad der gælder i forhold til den gældende udlændingelovs § 42 a, stk. 7, 4. pkt. og stk. 8, 4. pkt. – er op til anklagemyndigheden at rejse tiltale for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 13, stk. 2, og op til domstolene at dømme herfor. Ministeriet skal bemærke, at det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, hvad der forstås ved "voldelig" og "truende adfærd".

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet præciserer i bemærkningerne, at opholdspligten som udgangspunkt – afhængigt af den enkelte udlændings forhold og kriminalitet – ikke kan opretholdes i mere end ca. 4 år, før det vil være et uproportionalt indgreb i retten til respekt for privat- og familielivet.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at der med lovforslaget ikke er tiltænkt ændringer af vurderingen af, hvornår det vil være uproportionalt at opretholde opholdspligten, og at det således som hidtil vil være en konkret og individuel vurdering.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet præciserer i bemærkningerne, at der som udgangspunkt skal mindre til, for at opholdspligten på et udrejsecenter bliver et uproportionalt indgreb i retten til respekt for privat- og familieliv, hvis den pågældende udlænding ikke er dømt for kriminelle forhold.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig anbefalingen fra Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet skal bemærke, at udlændinge ikke længere har

lovligt ophold i Danmark, når udrejsefristen er overskredet. Dette gælder, selvom udlændingen ikke kan udsendes af landet på grund af forbuddet mod refoulement i udlændingelovens § 31. Myndighederne skal som hidtil vurdere, om et pålæg om opholds-, underretnings- og meldepligt rejser spørgsmål om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser, herunder navnlig Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om beskyttelse af ret til respekt for familie- og privatlivet. Det fremgår allerede af bemærkningerne i lovforslaget, hvilke kriterier myndighederne skal lade indgå i vurderingen af, hvorvidt en udlænding skal pålægges eller fortsat være pålagt opholdspligt, herunder om der er fare for, at udlændingen vil begå kriminalitet.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet præciserer, om den løbende proportionalitetsvurdering og de halvårslige revurderinger gælder for alle udlændinge, der er pålagt opholdspligt.

Udlændinge- og Integrationsministeriet skal bemærke, at ministeriet har præciseret bemærkningerne i lovforslaget, så det nu fremgår, at proportionalitetsbetingelsen løbende skal være opfyldt, og at Hjemrejsestyrelsen for så vidt angår udlændinge på tålt ophold som minimum vil skulle foretage halvårslige revurderinger af et pålæg om opholdspligt, eller når det i øvrigt er nødvendigt for at vurdere, om en pålagt opholdspligt fortsat er proportional i forhold til at sikre muligheden for udsendelse af en udlænding på tålt ophold. Dette er i overensstemmelse med Justitsministeriets instruks af 6. januar 2012.

2.10. Varetægtsfængsling og frihedsberøvelse

Amnesty International har bemærket, at det i lyset af den internationale kritik fra Europarådets Torturkomité, som Danmark har fået for sin anvendelse af frihedsberøvelse, er ærgerligt, at myndighederne ikke bruger lejligheden til at revurdere området omkring frihedsberøvelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Amnesty International, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Amnesty International har bemærket, at der bør indskrives konkrete retningslinjer for at sikre, at frihedsberøvelse skal være af så kort varighed som muligt, og at proportionalitet løbende afvejes. **Dansk Flygtningehjælp** har bemærket, at de gældende regler og den hidtidige praksis omkring frihedsberøvelse er problematiske, da hverken reglerne eller praksis i tilstrækkelig grad tager højde for, at de berørte udlændinge ikke har begået kriminalitet og ofte har været udsat for voldsomme og traumatiserende begivenheder forud for deres ankomst til Danmark. Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at Hjemrejsestyrelsen og Udlændingestyrelsens fremtidige praksis i højere grad bør afspejle dette. **Institut for Menneskerettigheder** har

bemærket, at frihedsberøvelse af et menneske er en begrænsning i det enkelte individs integritet og personlige frihed og er et af de mest intensive indgreb, man kan blive udsat for, og netop derfor er det afgørende, at der på dette område er klarhed omkring anvendelsesområdet, og at det er instituttets opfattelse, at frihedsberøvelse af afviste udlændinge er et område, som mangler gennemsigtighed, særligt i forhold til manglende tilgængelige tal på området, herunder hvor længe personer i udsendelsesposition sidder frihedsberøvet, og hvilken strategi politiet og myndighederne benytter i deres vurdering af, om og hvor længe en udlænding skal frihedsberøves, herunder hvilke nærmere kriterier, der indgår i vurderingen, og hvor ofte der foretages en fornyet vurdering af, om en frihedsberøvelse skal forlænges. Institut vurderer, at den manglende gennemsigtighed er med til at øge risikoen for vilkårlig frihedsberøvelse af udlændinge, som EMRK artikel 5, stk. 1, beskytter imod. Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet udarbejder retningslinjer, der i højere grad fastlægger hvornår og hvor længe udlændinge i udsendelsesposition skal frihedsberøves.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp og Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet bemærker, at såfremt en udlænding frihedsberøves i medfør af udlændingelovens § 36, eller den foreslåede bestemmelse i hjemrejselovens § 16, skal udlændingen inden 3 døgn, hvis udlændingen ikke løslades forinden, fremstilles for retten, der skal tage stilling til spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed og fortsatte opretholdelse, jf. udlændingelovens § 37, stk. 1. Det følger endvidere af udlændingelovens § 37, stk. 8, som ligeledes kommer til at gælde for frihedsberøvelse i medfør af hjemrejselovens foreslåede § 16, jf. den foreslåede bestemmelse i § 25, nr. 25, at en iværksat frihedsberøvelse altid skal være af så kort varighed som muligt og inden for de grænser for frihedsberøvelsens samlede varighed, der fremgår af udlændingelovens § 37, stk. 8. Varigheden af frihedsberøvelsen afgøres således af domstolene, som ligeledes tager stilling til frihedsberøvelsens proportionalitet. Varigheden afhænger af sagens nærmere omstændigheder, men denne kan ikke overstige de grænser, der er anført i udlændingelovens § 37, stk. 8.

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at udlændinge, der er frihedsberøvet med hjemmel i udlændingelovens § 36 eller den foreslåede hjemrejselovs § 16 ikke bør behandles som kriminelle, da de hverken er mistænkte eller dømt for kriminelle forhold.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Dansk Flygtningehjælp, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at det med lovforslagets § 25, nr. 25, indføres i udlændingelovens § 37, stk. 10, at også frihedsberøvelse iværksat i medfør af hjemrejselovens § 16, som sker med henblik på afvisning eller overførsel efter reglerne i udlændin-

gelovens kapitel 5 a eller udsendelse af udlændinge, der ansøger om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, skal finde sted i særlige faciliteter. Det fremgår videre, at såfremt dette ikke er muligt, skal den frihedsberøvede holdes adskilt fra almindelige indsatte, samt at uledsagede mindreårige ikke må frihedsberøves i fængsler.

Refugees Welcome har bemærket, at en udvidet brug af frihedsberøvelse går stik imod den kritik, som Danmark modtog tidligere i år fra Europarådets Torturkomité. Refugees Welcome har i denne forbindelse anført, at asylansøgere ikke er kriminelle, og at de kun bør frihedsberøves i helt særlige tilfælde, og når alternativer har været afprøvet forgæves, og at frihedsberøvelsen aldrig bør ske under fængselslignende forhold. **SOS Racisme** har bemærket, at lovforslaget vil indebære, at flere udlændinge bliver frihedsberøvet, blandt andet som følge af, at Hjemrejsestyrelsen ikke anser disse for at medvirke i tilstrækkelig grad til deres hjemsendelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at der med det foreslåede kapitel 9 om varetægtsfængsling og frihedsberøvelse alene er tale om en overførsel af visse af udlændingelovens regler til hjemrejseloven. Der er således tale om en videreførelse af gældende ret, ligesom der ikke er tilsigtet nogen materielle ændringer i reglernes anvendelse.

Det er ligeledes Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at overførslen af reglerne om varetægtsfængsling og frihedsberøvelse til hjemrejseloven ikke i sig selv vil medføre en stigning i antallet af varetægtsfængslinger eller frihedsberøvelser.

Refugees Welcome har bemærket, at Danmark i mange år har frihedsberøvet alt for mange, i alt for lange perioder og under forhold, som er endnu mere belastende end de forhold, som kriminelle afsoner domme under.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Refugees Welcome har bemærket, at Hjemrejsestyrelsen skal vurdere, om betingelserne for frihedsberøvelse er til stede, men at beslutningen om fængslingen ligger hos politiet, og at det er politiet, der møder i retten om forlængelse af frihedsberøvelsen. Forlængelserne foregår derfor per automatik, og at sætningen "væsentlig risiko for at udlændingen forsvinder", bruges allerede i dag helt ubegrundet.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at en beslutning truffet af politiet om frihedsberøvelse af en udlænding i medfør af udlændingelovens § 36 eller den foreslåede hjemrejselovens § 16, skal indbringes for retten inden 3 døgn efter frihedsberøvelsens iværksættelse,

medmindre den pågældende forinden løslades i medfør af udlændingelovens § 37. Frihedsberøvelsens lovlighed undergår således en domstolsprøvelse. Ministeriet bemærker desuden, at den foreslåede hjemrejselov ikke ændrer herved.

Refugees Welcome har bemærket, at det af den foreslåede § 14, stk. 2, fremgår, at varetægtsfængsling "ikke [vil] skulle ske, hvis det er overvejende sandsynligt at den pågældende som værende af en bestemt befolkningsgruppe eller nationalitet vil blive tilkendt asyl". Refugees Welcome har bemærket, at det er svært at se, hvordan politiet skal kunne vurdere dette.

Ministeriet bemærker, at det af de specielle bemærkninger til den foreslåede § 14, stk. 2, fremgår, at Hjemrejsestyrelsen til brug for vurderingen af den pågældendes forhold vil indhente en udtalelse fra Udlændingestyrelsen eller Flygtningenævnet, og at der ikke kan ske varetægtsfængsling, hvis det er overvejende sandsynligt, at udlændingen på grund af sin nationalitet eller befolkningsgruppe vil blive meddelt asyl.

Vurderingen af, hvorvidt det er overvejende sandsynligt, at den pågældende udlænding vil blive meddelt asyl som følge af, at den pågældende er af en bestemt befolkningsgruppe eller nationalitet, sker således på baggrund af en udtalelse fra Udlændingestyrelsen eller Flygtningenævnet. Ministeriet bemærker, at denne praksis allerede eksisterer i gældende ret.

Røde Kors har bemærket, at frihedsberøvelse altid kun bør anvendes, efter undersøgelse af, om mindre indgribende foranstaltninger vil kunne skabe samme resultat.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at der er tale om en videreførelse af gældende ret, idet hjemrejselovens foreslåede bestemmelser om frihedsberøvelse er bestemmelser, der ophæves i udlændingeloven og overføres til hjemrejseloven. Anvendelsen af mindre indgribende foranstaltninger som alternativ til frihedsberøvelse vil således ske i samme omfang som i dag.

SOS Racisme har bemærket, at SOS Racisme er imod administrativ frihedsberøvelse, medmindre der er tale om at afværge en alvorlig forbrydelse.

Ministeriet har noteret sig SOS Racismes synspunkt.

SOS Racisme har anført, at der flere steder i lovforslaget er foreslået en mulighed for at frihedsberøve en udlænding uden nogen reel begrundelse, og at frihedsberøvelsen derfor skal virke som motivationsfremmende foranstaltning.

Ministeriet bemærker, at det ikke er korrekt, at der kan ske frihedsberøvelse uden en begrundelse. Ministeriet bemærker, at frihedsberøvelse altid vil ske med hjemmel i loven, og at en frihedsberøvelse efter den foreslåede hjemrejselovs § 16 skal prøves af en domstol inden tre døgn efter frihedsberøvelsens iværksættes, medmindre den pågældende forinden løslades, jf. udlændingelovens § 37, stk. 1.

SOS Racisme har anført, at nogle frihedsberøvede udlændinge ikke ved, hvorfor de er frihedsberøvet, og at mange af dem ikke har talt med de advokater, der skal føre deres sag i retten, før en varetægtsfængsling forlænges, ligesom mange ikke ved, at de selv kan vælge en advokat, og at de ikke ved hvilke advokater, der vil gøre et gedigent arbejde for at få dem løsladt.

Ministeriet bemærker, at det fremgår af udlændingelovens § 37, stk. 7, at en afgørelse om frihedsberøvelse efter udlændingelovens § 36 og om opretholdelse heraf skal meddeles skriftligt. Det følger endvidere af udlændingelovens § 37, stk. 2 og 4, at retten beskikker en advokat for udlændingen, og at politiet ved frihedsberøvelsens iværksættelse skal gøre udlændingen bekendt hermed, ligesom at politiet skal gøre udlændingen bekendt med adgangen til at sætte sig i forbindelse med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentation eller, såfremt udlændingen søger opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 (asyl), med en repræsentant for Dansk Flygtningehjælp. Bestemmelserne i udlændingelovens § 37, kommer ligeledes til at gælde for frihedsberøvelse iværksat i medfør af den foreslåede hjemrejselovs § 16, jf. lovforslagets § 25, nr. 25.

Ministeriet finder på denne baggrund ikke anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at anvendelsen af varetægtsfængsling for overtrædelser af f.eks. opholds- og meldepligt er i strid med EMRK artikel 6, stk. 2, og at dette bryder med principperne i artikel 2, 6, 7, 10 og 11 i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme.

Ministeriet bemærker, at muligheden for varetægtsfængsling efter den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 15, stk. 1, allerede eksisterer i gældende ret i udlændingelovens § 35 a, stk. 1. Udlændingelovens § 35 a, stk. 1, vil med lovforslaget blive ophævet i udlændingeloven og overført til den foreslåede hjemrejselov.

Ministeriet bemærker, at ministeriet ikke er enig i SOS Racismes vurdering af, at en sådan varetægtsfængsling er i strid med EMRK eller principperne i FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder. Ministeriet bemærker, at overtrædelse af pålæg meddelt i medfør af udlændingelovens § 34, stk. 4-6, § 42 a, stk. 8, 1. og 3. pkt., eller § 42 a, stk. 10, kan straffes med fængsel på indtil 1 år og 6 måneder, og det ved det af den allerede vedtagne bestemmelse i § 1, nr. 24, jf. § 14, stk. 4, i lov nr. 174 af 27. februar 2019, er forudsat, at strafferammen for udlændinge omfattes af det skærpede kontrolregime, der overtræder deres pålagte opholds-, underretnings-, eller

meldepligt, den 1. juni 2021 skal stige til fængsel på indtil 2 år. Der er således tale om en alvorlig lovovertrædelse, hvor en begrundet mistanke herom efter gældende ret, og med lovforslagets videreførelse heraf, vil kunne medføre varetægtsfængsling under straffesagens behandling. Det bemærkes, at en varetægtsfængsling ikke er en udtryk for en domfældelse, men alene at sikre udlændingens tilstedeværelse under straffesagens behandling.

SOS Racisme har bemærket, at det af lovforslaget fremgår "[d]esuden foreslås det, at en udlænding på tålt ophold, der en eller flere gange ikke er efterkommet et pålæg om meldepligt, kan frihedsberøves, såfremt det er nødvendigt for at afgøre, om der er opstået mulighed for udsendelse, jf. udlændingelovens § 32 b". SOS Racisme har anført, at § 32 b lyder: "En afgørelse om, at en udlænding, der er meddelt afslag på en ansøgning om opholdstilladelse efter § 7, ikke kan udsendes af landet, jf. § 31, skal ændres, hvis det grundlag, som er angivet i afgørelsen ikke er til stede".

SOS Racisme har bemærket, at der er tale om en spontan asylansøger, der har søgt asyl og som er blevet meddelt afslag, men som ikke kan tilbagesendes. SOS Racisme har i denne forbindelse spurgt, om der er tale om en fejl i lovforslaget, eller om det skyldes, at der er mistanke om, at vedkommende har begået en alvorlig forbrydelse og derfor er på tålt ophold. SOS Racisme har videre spurgt, hvad en overtrædelse af meldepligt har at gøre med muligheden for udsendelse. SOS Racisme har endvidere spurgt, hvordan en frihedsberøvelse af en afvist asylansøger på tålt ophold kan føre til en afgørelse af, om der er mulighed for udsendelse, uden at der er tale om refolement.

Det er ministeriets forståelse af SOS Racismes bemærkning, at bemærkningen desværre beror på en misforståelse.

Den af SOS Racisme fremhævede mulighed for frihedsberøvelse følger i dag af udlændingelovens § 36, stk. 7. Bestemmelsen i udlændingelovens § 36, stk. 7, og den foreslåede bestemmelse i hjemrejselovens § 16, stk. 8, omhandler udlændinge på et såkaldt tålt ophold.

Efter den foreslåede hjemrejselov, ophæves udlændingelovens § 36, stk. 7, og bestemmelsen overføres samtidig til hjemrejselovens § 16, stk. 8. Efter den foreslåede bestemmelse i hjemrejselovens § 16, stk. 8, kan en udlænding, der ikke kan udsendes af landet som følge af udlændingelovens § 31 (en udlænding på tålt ophold), der en eller flere gange ikke har efterkommet et pålæg om meldepligt, frihedsberøves, hvis det er nødvendigt for at afgøre, om der er opstået mulighed for udsendelse, jf. udlændingelovens § 32 b.

Efter udlændingelovens § 32 b skal en afgørelse om, at en udlænding ikke kan udsendes af landet på grund af forbuddet mod refolement ændres, hvis det grundlag som er angivet i afgørelsen, ikke længere er til stede. Udlændingestyrelsen undersøger hvert halve år, eller når der i øvrigt er anledning hertil, om der er grundlag for at træffe afgørelse efter udlændingelovens § 32 b, jf. § 49 b.

I tilfælde hvor udlændingen ikke overholder sin meldepligt vil udlændingemyndighederne ikke nødvendigvis være bekendt med udlændingenes opholdssted. I sådanne tilfælde kan den pågældende frihedsberøves med henblik på at bidrage med oplysninger til afklaringen af, om der nu foreligger grundlag for udsendelse af landet. For eksempel kan det i tilfælde, hvor udlændingen har været udrejst til et andet land ikke udelukkes, at der kan være opstået grundlag for udsendelse til dette land, uanset at det fortsat ikke er muligt at udsende den pågældende til hjemlandet.

Formålet med frihedsberøvelsen vil således være, at udlændingen skal medvirke til en afklaring af udsendesspørgsmålet, og frihedsberøvelsen vil derfor skulle ophøre, når udlændingen har bidraget med oplysninger til afklaringen af, om udsendelse til hjemlandet eller et andet land er muligt.

Der henvises til lovforslagets afsnit 3.10, samt de specielle bemærkninger til forslaget § 16, stk. 8.

Amnesty International, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Refugees Welcome har bemærket, at frihedsberøvelse ikke bør anvendes som motivationsfremmende foranstaltning, og at muligheden for motivationsfremmende frihedsberøvelse bør ophæves, da der er dokumentation for, at sådanne foranstaltninger ikke har nogen effekt. **Refugees Welcome** har bemærket, at motivationsfremmende frihedsberøvelse er en form for politisk fængsling, eftersom den indsatte ikke har begået noget kriminelt og sjældent tjener et praktisk formål i forbindelse med udrejsen. **Dansk Flygtningehjælp** har bemærket, at man ønsker, at de danske myndigheder anerkender, at frihedsberøvelse yderst sjældent har nogen motiverende virkning på afviste asylansøgere, og at regler og praksis indrettes herefter.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp, DIGNITY og Refugees Welcome. men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at ministeriet i forbindelse med besvarelse af spørgsmål nr. 131 (alm. del) af 9. december 2019 stillet af Udlændinge- og Integrationsudvalget, indhentede bidrag fra Justitsministeriet, som indhentede bidrag fra Rigspolitiet, der oplyste, at Rigspolitiet ikke kan udtale sig generelt om effekten af motivationsfremmende frihedsberøvelse. Dog fremgår det af besvarelsen af spørgsmål nr. 590 (alm. del) af 30. maj 2018 stillet af Udlændinge- og Integrationsudvalget, at tre af de seks afviste asylansøgere, der blev løsladt i 2017, er udsendt/udrejst i umiddelbar forlængelse af løsladelsen fra deres motivationsfremmende frihedsberøvelse, og at det på denne baggrund derfor nu ikke kan udelukkes, at motivationsfremmende frihedsberøvelse i konkrete sager kan have haft en effekt.

Amnesty International har bemærket, at frihedsberøvelse kun bør anvendes som sidste udvej og ikke som motiverende faktor, hvorfor forslaget § 16, stk. 3 og 4,

bør udgå af lovforslaget, og at lovforslaget bør give adgang til frihedsberøvelse "i særlige tilfælde" og ikke som i dag "så vidt muligt".

Ministeriet har noteret sig bemærkningen, men finder at denne ikke giver anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at brugen af betegnelsen "motiverende" eller "motivationsfremmende" foranstaltninger bidrager til at nedbryde en person i formodningen om, at vedkommende herefter vil acceptere tilbagesendelsen til hjemlandet, og at dette er en form for fysisk og psykisk tortur.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

SOS Racisme har bemærket, at anvendelse af frihedsberøvelse som motivationsfremmende foranstaltning er en krænkelse af EMRK artikel 5, stk. 1, litra f, og at en frihedsberøvelse sammenholdt med udsagnet om, at "tålt ophold skal være så utåleligt som muligt", og de vilkår som Europarådets Torturkomité fandt i Udlændingecenter Ellebæk, kan tolkes som tortur.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Vedrørende SOS Racismes bemærkning om, at frihedsberøvelse som motivationsfremmende foranstaltning er i strid med EMRK artikel 5, stk. 1, litra f, er det Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 16, stk. 3 og 4, er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 5. Der henvises til lovforslagets afsnit 4.2.2., hvor spørgsmålet er gennemgået.

Amnesty International og **DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur** har bemærket, at det er positivt, at der skal udvises tilbageholdenhed med frihedsberøvelse af sårbare grupper.

Ministeriet har noteret sig Amnesty Internationals og DIGNITY's bemærkning.

Amnesty International har bemærket, at Amnesty International tidligere har dokumenteret, at den nuværende screening af indsatte i Udlændingecenter Ellebæk ikke opfanger alle torturoverlever og psykisk syge, og at Amnesty International er blevet informeret om, at der ikke foretages løbende undersøgelser af udlændingenes mentale og fysiske helbredstilstand. Derudover bliver de undersøgelser for tortur, som er foretaget under en asylsag i Flygtningenævnet ikke nødvendigvis overleveret til de nye myndigheder, og at Hjemrejsestyrelsen derfor måske ikke ved, at disse personer har været underkastet tortur. Amnesty International har anført, at der bør indføres et bedre værn mod, at sårbare udlændinge frihedsberøves, og at dette understreges i lovforslaget. Amnesty International har anført, at der bør indføres en uvildig screening af eksperter af udlændingenes fysiske og psykiske helbred og

om, hvorvidt vedkommende har været udsat for tortur eller mishandling i sit oprindelsesland. Amnesty International har videre bemærket, at sårbare personer, der frihedsberøves, som udgangspunkt ikke bør frihedsberøves i Udlændingecenter Ellebæk, men bør tilbydes særlige forhold og faciliteter, og at der bør være klare procedurer for hurtigt opfølgning og sikring af den sårbares særlige behov, for eksempel ved placering i en institution med særlig ekspertise eller ressourcer. Amnesty International har endvidere bemærket, at de danske myndigheder løbende bør sikre sig, at de indsattes fysiske og mentale helbredstilstand undersøges og dokumenteres af læger, psykologer og psykiatere.

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at man håber, at myndighederne vil være mere tilbageholdende med at frihedsberøve traumatiserede og andre sårbare udlændinge, og at personer der frihedsberøves hurtigst muligt tilses af lægefaglige personer med henblik på at sikre, at de hurtigt løslades, hvis de viser sig at være traumatiserede eller på anden måde sårbare og uegnede til frihedsberøvelse. **DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur** har anført, at der bør tilføjes bestemmelser om sårbare grupper med et pålæg om, at de relevante myndigheder sikrer en identifikation af tortur og andre traumer. **Røde Kors** har bemærket, at procedurerne for vurdering af sårbarhed bør gennemgås, så det sikres, at viden om psykiske lidelser og eventuel tortur-historik inddrages i vurderingen af, om den pågældende kan frihedsberøves uden risiko for yderligere traumer eller forværring af sygdom.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp, DIGNITY og Røde Kors, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, det af lovforslaget fremgår, at der med de foreslåede bestemmelser i § 16 vil skulle udvises tilbageholdenhed med frihedsberøvelse af mere sårbare grupper.

Ministeriet bemærker videre, at den omtalte gruppe af sårbare udgøres af afviste asylansøgere. Ministeriet bemærker, at alle asylansøgere ved ankomsten til Danmark bliver tilbudt en lægelig undersøgelse, som blandt andet kan afdække, om disse har været udsat for tortur. Ministeriet bemærker videre, at det er muligt for asylansøgere på et hvilket som helst tidspunkt under asylsagens behandling at kontakte indkvarteringsstedets sundhedspersonale. Sundhedspersonalet vil herefter undersøge den pågældende. Det bemærkes endvidere, at i de tilfælde, hvor en asylansøger under asylsagens behandling påberåber sig at være blevet udsat for tortur, kan Udlændingestyrelsen eller Flygtningenævnet, hvis de finder det nødvendigt for at træffe afgørelse i sagen, iværksætte en torturundersøgelse af den pågældende for at fastslå, om den pågældende har været udsat for tortur.

Ministeriet bemærker videre, at der med lovforslagets § 20 fremgår, at Udlændingestyrelsen, Styrelsen for International Rekruttering og Integration, Udlændinge- og

Integrationsministeriet, domstolene, Udlændingenævnet eller Flygtningenævnet uden udlændingens samtykke videregiver alle akter, der er indgået i en sag om opholdstilladelse, til Hjemrejsestyrelsen til brug for styrelsens behandling af en sag om udsendelse, og at indkvarteringsoperatøren for det indkvarteringssted, hvor en udlænding er indkvarteret, uden udlændingens samtykke kan videregive oplysninger til Hjemrejsestyrelsen, når udlændingen er meddelt afslag på opholdstilladelse, eller når udlændingen frafalder ansøgningen herom.

Det er på denne baggrund ministeriets vurdering, at der eksisterer den fornødne lovhjemmel til at oplysninger om, at en udlænding har været udsat for tortur eller i øvrigt er særligt sårbar, kan videregives til Hjemrejsestyrelsen.

Det er ligeledes ministeriets vurdering, at der eksisterer de nødvendige værktøjer til at identificere de sårbare udlændinge, og at der efter lovforslaget skal udvises tilbageholdenhed med at frihedsberøve denne persongruppe.

DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur har bemærket, at der bør ske en præcisering i lovbemærkningerne om, at "tilbageholdenhed" skal fortolkes således, at tortur-overlevere ikke bør frihedsberøves.

Ministeriet har noteret sig DIGNITY's bemærkning, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Institut for Menneskerettigheder har bemærket, at instituttet vurderer, at det kan tjene til en øget gennemsigtighed i brugen af motivationsfremmende frihedsberøvelse, hvis der sker en evaluering af området inden for en kortere årrække, og at det er væsentligt, at Folketinget holdes orienteret om brugen af motivationsfremmende frihedsberøvelse i den foreslåede hjemrejselovs § 16, stk. 3 og 4, i praksis, så Folketinget har mulighed for at tage stilling til behovet for reglerne.

Ministeriet har noteret sig Institut for Menneskerettigheders synspunkt, men finder at dette ikke giver anledning til at justere i lovforslaget.

Refugees Welcome har bemærket, at sårbare grupper har været indsat i Udlændingecenter Ellebæk, herunder gravide og mindreårige, og at disse grupper ikke bør frihedsberøves ifølge menneskeretten.

Ministeriet har noteret sig Refugees Welcomes bemærkning, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur har bemærket, at formuleringen i den foreslåede § 16, stk. 1, om at en udlænding "så vidt muligt" skal frihedsberøvelse, vil være i strid med Danmarks internationale forpligtelser. DIGNITY har anført, at FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (ICCPR) artikel 9 indeholder et

forbud mod vilkårlighed frihedsberøvelse, og at det i lyset af national og international kritik af den nuværende praksis vedrørende administrativ frihedsberøvelse er kritisabelt, at lovudkastet ikke fastsætter, at frihedsberøvelse kun må anvendes som en sidste udvej og i det kortest mulige tidsrum. DIGNITY har videre bemærket, at man med den valgte formulering skaber en risiko for, at frihedsberøvelse vil blive anset for hovedreglen frem for undtagelsen, hvorfor lovforslagets § 16, stk. 1, bør omformuleres, så det indskærpes at negative konsekvenser for mental sundhed som følge af frihedsberøvelse og de konkrete forhold under frihedsberøvelse bør afbødes. **Refugees Welcome** har bemærket, at sætningen "*en udlænding skal så vidt muligt frihedsberøves med henblik på at motivere den pågældende til at medvirke til sin udrejse*", er i strid med internationale konventioner, herunder EMRK artikel 5.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra DIGNITY og Refugees Welcome, men finder ikke at disse giver anledning til at justere i lovforslaget.

Ministeriet bemærker, at spørgsmålet om forslagets forenelighed med EMRK artikel 5 og ICCPR artikel 9, er behandlet i lovforslagets afsnit 4.2.1., hvortil der henvises.

DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur har bemærket, at det efter lovforslaget er muligt at frihedsberøve en udlænding med henblik på at sikre muligheden for udsendelse, såfremt der er "*indledt forhandlinger om en diplomatisk forsikring, der har til formål at sikre, at udlændingen kan udsendes uden, at dette vil være i strid med udlændingelovens § 31*". DIGNITY har bemærket, at man er yderst kritisk over for brugen af diplomatiske forsikringer, da sådanne aftaler risikerer til at blive en glidebane til at omgå forbuddet mod udsendelse til tortur mv., jf. udlændingelovens § 31. DIGNITY har anført, at lovudkastet bør ændres, således at der ikke åbnes op for muligheden for at bruge diplomatiske forsikringer til at gennemføre en udsendelse.

Ministeriet har noteret sig bemærkning fra DIGNITY, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

2.11. Tvangsfremstilling

Refugees Welcome har bemærket, at lovforslaget vil videreføre, at en dommer kan beslutte tvangsfremstilling på en ambassade eller for en delegation. Ifølge Refugees Welcome kan dette udgøre en meget stor risiko, da der ofte er tale om følsomme oplysninger og lande, hvor korrupsion, overvågning, fængsling uden rettergang, forsvindinger og tortur finder sted. Refugees Welcome bemærker videre, at der tidligere er set eksempler på, at afviste har skullet mødes med repræsentanter for al-Bashirs regering i Sudan. Ansøgere har også forklaret om møder, hvor deres asylsag er blevet nævnt, og hvor hjemlandets myndigheder truede dem uden for citat. Efter Refugees Welcomes opfattelse løber de danske myndigheder en risiko for at bringe

ansøgere i yderligere fare og i hjemlandets søgelys, og dette bør kun gøres under de allerstørste hensyn til de afvistes sikkerhed.

Ministeriet har noteret sig synspunktet fra Refugees Welcome.

Ministeriet skal bemærke, at der med hjemrejselovens forslåede bestemmelse i § 17, er tale om en videreførelse af gældende ret, idet bestemmelsen om adgang til tvangsmæssig fremstilling af udlændinge for diplomatiske repræsentationer, når udlændingen ikke ønsker at medvirke til sin hjemrejse, ophæves i udlændingelovens § 40, stk. 6, og overføres til hjemrejseloven med henblik på at understøtte Hjemrejsestyrelsens opgavevaretagelse.

Ministeriet finder derfor ikke anledning til at foretage justeringer i lovforslaget.

2.12. Beslaglæggelse af genstande

Refugees Welcome har bemærket, at lovforslaget udvider adgangen til at beslaglægge papirer og mobiltelefoner, hvilket oftest sker ved asylregistreringen, men kan også ske ved ransagning senere. Ifølge Refugees Welcomes opfattelse, er det efter lovforslaget tilstrækkeligt med en *antagelse* om, at det kan have betydning. Refugees Welcome bemærker videre, at dette kan udgøre et overgreb på den personlige frihed og privatlivets fred, da der kan være meget intime og personlige ting på en telefon. Desuden er det ansøgers livline til familie og venner med alle nødvendige numre og kontakter. Selv få dage uden sin mobiltelefon kan betyde enorme frustrationer og angst for en asylansøger og hans/hendes nærmeste. Ifølge Refugees Welcome bør der kun være tale om få dages beslaglæggelse og kun i tilfælde, hvor der er særlig grund til det.

Røde Kors har bemærket, at hjemrejseloven foreslår overførsel af udlændingelovens nuværende bestemmelse om beslaglæggelse af genstande med henblik på indsamling af information om identitet og tilknytning til andre lande, og at der sættes midler af til at øge brugen af mobildata og internetoplysninger. Røde Kors bemærker videre, at uanset at det er forudsat, at der skal søges at indhente samtykke til beslaglæggelsen, er der ikke tvivl om, at enhver form for beslaglæggelse og i særdeleshed beslaglæggelse af telefon og computer til udlæsning, er et meget indgribende tiltag, der går langt ind i privatlivet. Røde Kors opfordrer derfor til, at det kun anvendes, når andre mindre indgribende tiltag er prøvet, og når der er konkret formodning om, at de data, der kan hentes, vil være af afgørende betydning for Hjemrejsestyrelsens arbejde.

Institut for Menneskerettigheder har bemærket, at inddragelse af mobiltelefoner udgør et indgreb i retten til privatliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8, da en mobiltelefon for en afvist udlænding i de fleste tilfælde er den eneste mulighed for at have kontakt med pårørende i hjemlandet. Instituttet bemærker videre, at det ikke fremgår af lovudkastet, hvor længe beslaglæggelse af

genstande, herunder mobiltelefoner, kan vare eller forventes at vare, hvorfor Hjemrejsestyrelsen som minimum bør kunne oplyse udlændingen om, hvor længe telefonen forventes at være beslaglagt. Institutet anbefaler, at Udlændinge- og Integrationsministeriet fastsætter en grænse for, hvor længe myndighederne kan beslaglægge en mobiltelefon efter lovforslagets § 18.

Ministeriet har noteret sig synspunkterne fra Refugees Welcome, Røde Kors og Institut for Menneskerettigheder.

Ministeriet skal bemærke, at ministeriet har præciseret bemærkningerne i lovforslaget vedrørende beslaglæggelse af genstande således at det fremgår, at genstande, der er taget i bevaring i medfør af bestemmelsen, ikke skal opbevares længere end formålet tilsiger, og tilbageleveres til udlændingen, når det ikke længere skønnes nødvendigt at have genstandene i bevaring.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at der med hjemrejselovens forslåede bestemmelse i § 18 er tale om en videreførelse af gældende ret, idet bestemmelsen er tilsvarende udlændingelovens § 40, stk. 10, 1. og 4. punkt. Overførsel af bestemmelsen til hjemrejseloven sker med henblik på at understøtte Hjemrejsestyrelsens opgavevaretagelse. Retsplejelovens kapitel 72 og 73 og reglerne om beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74 vil fortsat anvendes, hvilket indebærer, at retsgarantierne efter kapitel 72, 73 og 74 også gør sig gældende for udlændingen. Beslaglæggelse af genstande vil fortsat som udgangspunkt skulle ske med udlændingens samtykke. Hvis samtykke ikke kan opnås, skal beslaglæggelse og ransagning ske efter retskendelse, medmindre øjemedet med dette ville forspildes ved at afvente en sådan kendelse.

Der henvises endvidere til lovforslagets afsnit 3.14, samt de specielle bemærkninger til § 18.

Institut for Menneskerettigheder har bemærket, at instituttet vurderer, at det kan tjene til en øget gennemsigtighed af brugen af beslaglæggelse af genstande, hvis der sker en evaluering af området inden for en kortere årrække, og at det er væsentligt, at Folketinget holdes orienteret om brugen af bestemmelsen i lovforslagets § 18 i praksis, så Folketinget har mulighed for at tage stilling til behovet for reglerne.

Ministeriet har noteret sig Institut for Menneskerettigheders synspunkt, men finder ikke, at dette giver anledning til at justere i lovforslaget.

2.13. Behandling af oplysninger

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at de finder den foreslåede § 20, stk. 2, om, at indkvarteringsoperatøren uden udlændingens samtykke skal videregive oplysninger til Hjemrejsestyrelsen problematisk. Ifølge Flygtningehjælpen har asylansøgere ofte haft en lang og farefuld flugt i forlængelse af traumatiske oplevelser i

hjemlandet i bagagen, inden de når Danmark. Dertil kommer så en vanskelig periode med usikkerhed, mens de venter på de danske myndigheders afgørelse af deres asylsag. Dansk Flygtningehjælp bemærker videre, at det både er vigtigt og vanskeligt at tilvejebringe forhold og omgivelser i indkvarteringssystemet, som understøtter og gerne udbygger de eksisterende menneskelige og faglige kompetencer. Det kræver blandt andet tæt samarbejde og en stor portion tillid mellem de indkvarterede asylansøgere og personalet på landets asylcentre. Flygtningehjælpen bemærker endeligt, at hvis indkvarteringsoperatøren uden asylansøgerens viden og samtykke skal videregive oplysninger til Hjemrejsestyrelsen risikerer den nødvendige tillid at lide alvorlig skade.

Røde Kors har bemærket, at de finder det dybt betænkeligt at der med lovforslaget gives hjemmel til, at indkvarteringsoperatøren kan videregive oplysninger, der er registreret til styrelsen uden indhentelse af samtykke. Røde Kors bemærker videre, at det er afgørende for den helt nødvendige tillid mellem beboere og indkvarteringsoperatør, at det er helt klart, hvilke oplysninger der videregives og i hvilken situation. Røde Kors oplyser, at de dagligt møder børn og voksne i vuggestuen, børnehaven, i skolen, til fritidsaktiviteter og aktivering, og i den forbindelse sker der registrering af for eksempel fremmøde, dialog om børnenes trivsel og særlige hændelser. Røde Kors har endvidere vigtige opgaver på det social- og sundhedsfaglige område, hvor personfølsomme oplysninger registreres i IT-systemer. Efter Røde Kors' opfattelse er operatørernes opgaver både driftsmæssige og omsorgsmæssige, og hvis der er tvivl om operatørens rolle risikerer man, at den omsorgsmæssige opgave ikke kan udføres tilstrækkeligt. Operatørerne ligger inde med oplysninger om beboerne på centrene inden for alle livsområder, hvorfor hjemlen til at indhente oplysninger skal være langt mere præcis end det, der foreslås. Ifølge Røde Kors må vurderingen af om den fornødne proportionalitet er til stede, foretages i forhold til hver enkelt type af oplysninger, da det med så forskelligartede oplysninger kan det ikke ske samlet. Ydermere er der en del af disse oplysninger, der allerede tilgår Udlændingestyrelsen som et led i deres opgave, som myndighed på området, og det vil for operatørerne være langt mere naturligt, at dialogen om disse oplysninger foregår mellem Hjemrejsestyrelsen og Udlændingestyrelsen.

Ministeriet har noteret sig synspunkterne fra Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors.

Ministeriet skal indledningsvis bemærke, at der med hjemrejselovens forslåede bestemmelse i § 20, stk. 1, er tale om en videreførelse af gældende ret, idet bestemmelsen om behandling af oplysninger ophæves i udlændingelovens § 30, stk. 4, og overføres til hjemrejseloven med henblik på at understøtte Hjemrejsestyrelsens opgavevaretagelse.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at der med indførelsen af § 20, stk. 2, i lovforslaget, gives hjemmel til Hjemrejsestyrelsen til at kunne anmode indkvarteringsoperatøren, for det indkvarteringssted, hvor en udlænding er indkvarteret, om at videregive oplysninger vedrørende udlændingen til brug for Hjemrejsestyrelsens opgavevaretagelse. Det er ministeriets vurdering, at der vil være et behov for, at Hjemrejsestyrelsen er i besiddelse af eller kan indhente nødvendige oplysninger om udlændingen. Oplysninger om udlændingens private forhold kan f.eks. være nødvendige i forbindelse med udlændingens udrejse, herunder særligt i forhold til planlægning af relevant hjemrejseforberedende undervisning og aktivering samt til fastsættelse af hjemrejsestøtten. Endvidere kan oplysninger fra indkvarteringsoperatørerne vedrørende f.eks. udlændinge, der har pligt til at udrejse, være med til at styrke hjemrejsesagsbehandlingen hos Hjemrejsestyrelsen. Disse oplysninger vil eksempelvis kunne føre til, at Hjemrejsestyrelsen i højere grad kan identificere et behov for konkrete hjemrejsetiltag eller initiativer over for en særlig gruppe udlændinge. Det er ministeriets vurdering, at Hjemrejsestyrelsens varetagelse af opgaven vedrørende udlændingens udrejse af landet, må anses for at være i samfundets interesse, og at behandling og videregivelse af personoplysninger i forbindelse med udlændingens udrejse, kan være afgørende i forhold til at sikre, at udlændinge, der ikke har ret til at opholde sig her i landet, udrejser. På den baggrund vil videregivelse af oplysninger om udlændinge efter § 20 foregå inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, artikel 9, stk. 2, litra g og artikel 10. 1. pkt.

Der henvises endvidere til lovforslagets afsnit 3.17, samt de specielle bemærkninger til § 20.

Datatilsynet har bemærket, at tilsynet forstår ordningen således, at der også kan forekomme behandling af oplysninger om strafbare forhold i forbindelse med videregivelse af oplysninger til Hjemrejsestyrelsen. Ministeriet bør derfor overveje, at det kommer til at fremgå af bemærkningerne i hvilket omfang og med hvilken hjemmel, der kan ske behandling af oplysninger om strafbare forhold omfattet af databeskyttelseslovens § 8.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Datatilsynet. Ministeriet skal i den forbindelse bemærke, at ministeriet har uddybet bemærkningerne i lovforslaget vedrørende behandling af oplysninger således, at hjemmelsgrundlaget for behandling af oplysninger om strafbare forhold og omfanget af videregivelsen af disse oplysninger også fremgår af bemærkningerne.

Der henvises til lovforslagets afsnit 3.17, samt de specielle bemærkninger til § 20.

2.14.Kompetence- og klageregler

Refugees welcome har bemærket, at ventetiden for klagesager i Udlændingenævnet er urimelig lang, og at der må tilføjes flere midler til Udlændingenævnet som følge af indførslen af nye klageadgange til nævnet.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget.

Udlændingenævnet har bemærket, at lovforslaget som altovervejende hovedregel lægger op til at gøre Udlændingenævnet til klageinstans for Hjemrejsestyrelsens afgørelser efter hjemrejseloven, ligesom at der lægges op til at ændre udlændingelovens § 46 a, hvorefter Hjemrejsestyrelsens afgørelser vil kunne påklages til Udlændingenævnet. Udlændingenævnet har i den forbindelse henvist til, at Udlændingenævnets sekretariat forestår den indledende sagsbehandling, herunder indhentelse af de nødvendige oplysninger og udarbejdelse af et udkast til afgørelse, inden sagen behandles af Udlændingenævnet. Udlændingenævnet har videre bemærket, at Udlændingenævnets sekretariat siden den 1. august 2020 organisatorisk har været placeret som et kontor i Hjemrejsestyrelsen, og at den foreslåede klageordning kan give anledning til spørgsmål om generel myndighedsinhabilitet, jf. principperne i forvaltningslovens § 3, stk. 2 og 3.

Ministeriet har noteret sig bemærkningen fra Udlændingenævnet. Udlændinge- og Integrationsministeriet bemærker, at Hjemrejsestyrelsen ikke har instruksbeføjelse over for Udlændingenævnets sekretariat, og at det, uagtet at Udlændingenævnets sekretariat indhenter oplysninger til brug for sagens behandling, samt forestår den indledende sagsbehandling og udarbejder en indstilling til et udkast til sagens afgørelse, er Udlændingenævnet som uafhængigt forvaltningsorgan, der træffer afgørelse i sagen.

Udlændinge- og Integrationsministeriet vurderer imidlertid, i lighed med Udlændingenævnet, at det forhold, at Udlændingenævnets sekretariat organisatorisk er underlagt Hjemrejsestyrelsen, kan rejse spørgsmål om generel myndighedsinhabilitet.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har som følge heraf besluttet, at sekretariatsbetjeningen relateret til behandlingen af en klage over en afgørelse truffet af Hjemrejsestyrelsen i første instans, herunder udarbejdelse af indstilling til udkast til afgørelse, fremover skal ske af en sideordnet myndighed, f.eks. Udlændingestyrelsen eller SIRI, eller af Udlændinge- og Integrationsministeriet. Dette indebærer endvidere, at det vil være medarbejdere fra en af de nævnte myndigheder, der skal stå til rådighed for Udlændingenævnet, når nævnet behandler udsendelsesrelaterede klagesager.

Det er ministeriets vurdering, at substitutionen af sekretariatsbetjeningen til en sideordnet eller overordnet myndighed vil afhjælpe problemstillingen om generel myndighedsinhabilitet.

Udlændingenævnet har bemærket, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis den almindelige klagefrist på 8 uger, der følger af udlændingelovens § 46 a, stk. 3, og som efter den foreslåede hjemrejselov også skal gælde for Hjemrejsestyrelsens afgørelser, jf. forslaget § 22, stk. 2, også kommer til at gælde for politidirektørens afgørelser efter den foreslåede hjemrejselovs § 11, stk. 2.

Ministeriet er enig i Udlændingenævnets forslag om, at også politidirektørens afgørelser efter den foreslåede § 11, stk. 2, skal være undergivet en klagefrist på 8 uger. Ministeriet finder, at en sådan ensartethed i klagefristerne til Udlændingenævnet vil være hensigtsmæssigt under hensyn til at sikre en uniform administration af sagerne. Lovforslaget er justeret i overensstemmelse hermed.

2.15. Straf

Refugees Welcome har anført, at lovforslaget øger straffen og kriminaliseringen på flere områder.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Refugees Welcome.

Ministeriet skal bemærke, at straffen ikke øges med lovforslaget. Ministeriet skal dog bemærke, at strafferammen for udlændinge omfattet af det skærpede kontrolregime – det vil sige udlændinge på tålt ophold, udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, og som ikke er varetægtsfængslet efter § 35, udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter udlændingelovens § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter udlændingelovens § 25 – er øget i forhold til den gældende strafferamme i udlændingelovens § 60, stk. 2. Det skyldes, at det fremgår af § 1, nr. 24, jf. § 14, stk. 4 i lov nr. 174 af 27. februar 2019, at strafferammen for overtrædelse af kontrolforpligtelserne (opholds-, underretnings- og meldepligt) skal stige fra 1 år og 6 måneder til 2 år den 1. juni 2021. Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 174 af 27. februar 2019, at strafudmålingen skal skærpes samtidig med skærpelsen af strafferammen, jf. Folketings-tidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 140 som fremsat, side 68. Denne ændring medtages i den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold – der foreslås at træde i kraft netop den 1. juni 2021 – idet lovgiver i forbindelse med vedtagelsen af lov nr. 174 af 27. februar 2019 forudsatte en skærpelse af strafferammen og strafudmålingen den 1. juni 2021. Ministeriets skal endvidere bemærke, at straffelovens § 143 trådte i kraft den 1. juni 2019, og at der således ikke er tale om en ny bestemmelse.

Ministeriet skal endvidere bemærke, at de dele af straffebestemmelserne i udlændingelovens § 60, stk. 1 og 2, der vedrører de bestemmelser i udlændingeloven, der flyttes til den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold, også flyttes til den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold. Der

er således ikke tale om en øget kriminalisering på flere områder, men blot en overførsel af visse bestemmelser i udlændingeloven og de hertil svarende straffebestemmelser.

SOS Racisme har spurgt, om de skærpede straffe hele tiden kun har skullet gælde udlændinge på tålt ophold, udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, og som ikke er varetægtsfængslet efter § 35, udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter udlændingelovens § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter udlændingelovens § 25, og således ikke afviste asylansøgere og andre administrativt udviste udlændinge.

Udlændinge- og Integrationsministeriet kan oplyse, at det skærpede strafferegime kun gælder for udlændinge omfattet af det skærpede kontrolregime – dvs. udlændinge på tålt ophold, udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, og som ikke er varetægtsfængslet efter § 35, udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter udlændingelovens § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter udlændingelovens § 25. Disse udlændinge er således omfattet af den gældende udlændingelovs § 60, stk. 2, der med lovforslaget foreslås ophævet og erstattet med den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold § 23, stk. 2. Afviste asylansøgere og andre udlændinge uden lovligt ophold er omfattet af udlændingelovens § 60, stk. 1, og såfremt den foreslåede lov om hjemrejse for udlændinge uden lovligt ophold vedtages, vil disse udlændinge kunne straffes efter den foreslåede § 23, stk. 1, hvis de overtræder eksempelvis opholds- og meldepligt. Der foreslås dog ingen ændring af gældende ret og praksis for så vidt angår strafudmålingen for afviste asylansøgere og andre udlændinge uden lovligt ophold, der dømmes for overtrædelse af eksempelvis opholds- og meldepligt.

2.16. Indrejseforbud

Amnesty International har bemærket, at det foreslåede om, at der fremover kan meddeles et indrejseforbud til udlændinge, der ikke medvirker til udrejsen, selvom udrejsefristen ikke er udløbet, sætter udlændingen under yderligere pres til at udrejse frivilligt. Amnesty International finder det endvidere problematisk, at udlændingen vil blive straffet med et indrejseforbud uden at have gjort noget ulovligt, hverken i strafferetlig forstand eller ved at opholde sig i landet ulovligt. Amnesty International bemærker endeligt, at et indrejseforbud kan have alvorlige konsekvenser for udlændingens ret til familieliv, hvis den pågældende har familie i Danmark eller i et andet Schengen-land.

Refugees Welcome har bemærket, at det foreslåede til udlændingelovens § 32, stk. 1, nr. 6, er uforståeligt, og at ordningen er i modstrid med forvaltningsloven. Refu-

gees Welcome har endvidere anført, at det i praksis vil betyde, at endnu flere udlændinge får et indrejseforbud, hvilket kan have store konsekvenser for nogle, og det kan udgøre en overtrædelse af EMRK art. 8, hvis udlændingen har familie i Danmark eller et andet Schengen-land. Refugees Welcome har slutteligt anført, at et indrejseforbud udelukkende bør anvendes, når en person aktivt har misbrugt visumregler, er indrejst med det formål at begå kriminalitet og lignende. **SOS Racisme** har bemærket, at de foreslåede regler om meddelelse af indrejseforbud samt afkortning af et allerede meddelt indrejseforbud er uproportionale og ulogiske. SOS Racisme har herudover anført, at et indrejseforbud af hensyn til EMRK artikel 8, ikke bør kunne meddeles ægtefæller til herboende personer eller til forældre til herboende børn, medmindre den pågældende er udvist som følge af kriminalitet, herunder for grov vold, hustru- eller børnemishandling eller incest.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, Refugees Welcome og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer. Ministeriet skal bemærke, at et indrejseforbud efter den foreslåede ordning kan meddeles, hvis Hjemrejsestyrelsen træffer en afgørelse om, at udlændingen ikke medvirker til sin udrejse, jf. hjemrejselovens § 3, stk. 2. Det er ministeriets vurdering, at en sådan afgørelse træffes i overensstemmelse med forvaltningsloven. Det bemærkes videre, at såfremt Hjemrejsestyrelsen træffer afgørelse om, at udlændingen ikke medvirker til sin udrejse, jf. hjemrejselovens § 3, stk. 2, vil den pågældendes udrejsefrist samtidigt blive ændret til straks, hvorfor udlændingen herefter ikke har lovligt ophold. For så vidt angår bemærkningerne vedrørende mulige konsekvenser for udlændingens ret til familieliv ved meddelelse af et indrejseforbud, og dermed en mulig overtrædelse af EMRK artikel 8, skal ministeriet henvise til udlændingelovens § 32, stk. 3, hvoraf fremgår, at der i særlige tilfælde, herunder af hensyn til familiens enhed, kan undlades fastsat et indrejseforbud. Der henvises endvidere til den i lovforslaget foreslåede ændring til denne bestemmelse.

Dansk Flygtningehjælp har bemærket, at Flygtningehjælpen finder det dybt problematisk og i strid med grundlæggende retssikkerhedsprincipper, hvis manglende udrejse reelt sanktioneres med et indrejseforbud inden fristen er overskredet. Flygtningehjælpen bemærker herudover, at de finder det tvivlsomt, at forslaget til § 32, stk. 1, nr. 6, er i overensstemmelse med udsendelsesdirektivets artikel 7 og 11. Dansk Flygtningehjælp bemærker for så vidt angår forslaget til udlændingelovens § 32, stk. 9, at forslaget er positivt, men særligt, hvis den foreslåede bestemmelse i udlændingelovens § 32, stk. 1, nr. 6, fastholdes, bør der være mulighed for helt at ophæve et meddelt indrejseforbud, hvis udlændingen genoptager samarbejdet om udrejsen. **Institut for Menneskerettigheder** har opfordret Udlændinge- og Integrationsministeriets til at beskrive forslaget om at meddele indrejseforbud før udrejsefristens udløb efter udsendelsesdirektivets anvendelsesområde, herunder i forhold til direktivets artikel 11.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp og Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet skal bemærke, at det er ministeriets vurdering, at det foreslåede til udlændingelovens § 32, stk. 1, nr. 6, er i overensstemmelse med udsendelsesdirektivets artikel 7 og 11. Ministeriet har derfor fundet anledning til at tydeliggøre sammenhængen mellem den foreslåede § 32, stk. 1, nr. 6, og udsendelsesdirektivets artikel 7 og 11, i forslagetets bemærkninger.

Flygtningenævnet har bemærket, at nævnet behandler sager om forlængelse af en udrejsefrist, jf. udlændingelovens § 33, stk. 4. Med forslaget til udlændingelovens § 32, stk. 1, nr. 6, vil Hjemrejsestyrelsen fremover i visse tilfælde kunne fastsætte en udrejsefrist til straks og herefter meddele et indrejseforbud til en udlænding. Flygtningenævnet anfører i den forbindelse, at der med forslaget kan forekomme tilfælde, hvor både Flygtningenævnet og Hjemrejsestyrelsen på samme tid behandler sager om ændring af en af Flygtningenævnet fastsat udrejsefrist. Flygtningenævnet har derfor foreslået, at kompetencen til at ændre en allerede fastsat udrejsefrist, kun skal ligge hos Hjemrejsestyrelsen.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Flygtningenævnet, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer. Ministeriet skal bemærke, at de hensyn, der ligger bag Flygtningenævnets vurdering af, hvorvidt en udrejsefrist skal forlænges efter udlændingelovens § 33, stk. 4, adskiller sig fra den vurdering, som Hjemrejsestyrelsen skal foretage. Såfremt der skulle opstå en situation som den af Flygtningenævnet beskrevet, henvises der til, at Hjemrejsestyrelsen og Flygtningenævnet koordinerer med hinanden forud for, at der træffes en afgørelse.

2.17. Ophævelse af udlændingelovens § 43 a, stk. 8, om uvildig hjemrejserådgivning

Flygtningenævnet bemærker, at nævnet i sager, hvor nævnet meddeler en udlænding et afslag på opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, vejleder udlændingen om, at såfremt udlændingen ikke udrejser i overensstemmelse med den fastsatte udrejsefrist, kan udlændingen blive meddelt et indrejseforbud. Nævnet vejleder samtidig om den geografiske udstrækning af et sådan indrejseforbud samt indberetning af udlændingen til Schengeninformationssystemet. Flygtningenævnet i lyset heraf, at det af lovforslaget fremgår, at hjemrejserådgivningen fremover bør ydes af Hjemrejsestyrelsen. Det fremgår endvidere, at en repræsentant fra Hjemrejsestyrelsen siden august 2020 i umiddelbar forlængelse af nævnsmødet har ydet hjemrejserådgivning til udlændinge, der i Flygtningenævnet er blevet meddelt afslag på opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7. Nævnet foreslår på den baggrund, at udlændingeloven ændres således, at vejledningspligten, som på nuværende tidspunkt forestås af nævnet, skal overgå til Hjemrejsestyrelsen.

Ministeriet har noteret sig Flygtningenævnets bemærkninger, men har ikke fundet anledning til at foretage justeringer som følge heraf. Ministeriet skal bemærke, at vejledningen om den mulige konsekvens af ikke at overholde udrejsefristen, relaterer sig til Flygtningenævnets afgørelse, hvorfor det fortsat bør være nævnet, der vejleder udlændingen. Ministeriet skal endvidere bemærke, at den rådgivning, som Hjemrejsestyrelsen yder i forlængelse af et nævnsmøde, ydes med henblik på at forberede udlændingen på udrejsen, herunder bl.a. indgåelse af en hjemrejsekontrakt, hjemrejestøttemuligheder, m.v.

2.18. Justering af regel om automatisk påklage af Udlændingestyrelsens afslag på asyl (tænkepause)

Amnesty International anser forslaget for problematisk og anbefaler, at der ikke indføres en "tænkepause" og en kontant belønning for at afstå fra at lade asylsagen gennemgå en uvildig andenbehandling. Amnesty International henviser bl.a. til, at det kan være vanskeligt for Hjemrejsestyrelsen at komme med et fyldestgørende billede af, hvordan situationen er i oprindelseslandet, hvad den pågældendes individuelle asylbehov er, og vurdere hvad chancerne er for, at den pågældende udlænding kan få asyl i Flygtningenævnet. Det anføres videre, at Hjemrejsestyrelsen måske i nogle sager vil vejlede asylansøgeren til ikke at appellere sin sag til Flygtningenævnet, selvom asylansøgeren godt kunne have fået asyl, hvis sagen var kommet videre til Flygtningenævnet. Amnesty International anfører herudover, at Hjemrejsestyrelsen har sigte på at få udlændinge til at udrejse frivilligt, og at det derfor er tvivlsomt, om Hjemrejsestyrelsen kan blive så uvildig, grundig og kyndig som nødvendig for, at asylansøgeren kan afgøre om pågældende vil appellere sin sag til Flygtningenævnet.

Dansk Flygtningehjælp er yderst bekymret for, om Hjemrejsestyrelsens målrettede vejledning sammenholdt med muligheden for et supplerende kontant støttebeløb vil få asylansøgere, særligt sårbare asylansøgere, til at frafalde deres sag, fordi de føler sig presset til det eller har mistet tilliden til systemet og klageproceduren. DRC Dansk Flygtningehjælp anfører videre, at forkerte afslag på asyl kan have yderst alvorlige og livstruende konsekvenser for de berørte personer, og at vejledning om frafald derfor ikke må være målrettet i den forstand, at den presser eller forsøger at overtale en asylansøger til et frafald. DRC Dansk Flygtningehjælp opfordrer til, at asylansøgere, der overvejer frafald, altid henvises til den uvildige rådgivning, som DFH og andre tilbyder. **Refugees Welcome** anfører, at myndighederne har en åbenlys interesse i, at sagen frafalder, og at der dermed foreligger en stor risiko for, at frafald vil blive fremstillet som det indlysende og rigtige valg. Foreningen anfører videre, at Hjemrejsestyrelsen hører under udlændinge- og integrationsministeren, som klart har tilkendegivet, at målet er så få flygtninge som muligt, og der således ikke er tale om uvildig rådgivning. Foreningen anfører herudover, at det vil være

svært at oplyse asylansøgeren på et reelt grundlag, da der er store forskelle på omstødsprocenter for forskellige nationaliteter, forskellige nævn og forskellige advokater. Foreningen anfører endeligt, at der er risiko for misforståelser på grund af dårlig tolkning og lignende, hvilket kan betyde, at flere ansøgere siger ja til at frafalde uden at forstå konsekvenserne.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp og Refugees Welcome, men har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget. For så vidt angår bemærkningerne vedrørende mulighed for uvildig rådgivning, skal ministeriet bemærke, at det er ministeriets opfattelse, at opgaven med at rådgive afviste asylansøgere bør være en myndighedsopgave, hvorved den enkelte udlænding gentagne gange vil få målrettet rådgivning om hjemrejse. Det er imidlertid samtidig ministeriets vurdering, at det vil være hensigtsmæssigt at sikre, at der fortsat er adgang til uvildig rådgivning med henblik på tillidsskabelse, praktiske overvejelser og understøttelse af særlige rådgivningsindsatser, der måtte igangsættes af myndighederne.

Amnesty International anfører, at det vil være et brud på non-refoulement princippet, hvis asylansøgeren bliver presset til at udrejse frivilligt på en måde, hvor det kan fortolkes som 'indirekte tvang', og hvor vedkommende risikerer overgreb eller krænkelser ved tilbagevenden. Amnesty International anfører videre, at det vil være et brud på asylansøgerens retssikkerhed, hvis pågældende ikke har fået en tilstrækkelig asylbehandling i Danmark, og ikke forstår eller ikke har et oplyst grundlag for at afgøre, hvorvidt pågældende ønsker at få sin sag behandlet i Flygtningesnævnet. **DIGNITY** er af retssikkerhedsmæssige grunde meget kritisk over for ordningen. **DIGNITY** anfører endvidere, at asylansøgere ikke er repræsenteret ved en advokat i Udlændingestyrelsen, og at der ikke lægges op til at have bevilget en advokat forud for beslutningen om ikke at påklage afslaget. Det medfører, at asylansøgeren ikke længere har ret til uvildig rådgivning. **DIGNITY** anfører herudover, at det er et grundlæggende forvaltningsretligt princip, at en afgørelse kan påklages til en anden instans.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at det som udgangspunkt må betragtes som en basal retssikkerhedsgaranti, at individer har ret til at få deres sag behandlet i to instanser. Instituttet henviser i den forbindelse bl.a. til, at der i dansk forvaltningsret gælder en ulovbestemt retsgrundsætning, hvorefter der er ret til rekursbehandling, hvis ikke spørgsmålet er udtrykkeligt reguleret i lovgivningen, og at man i domstolssystemet som udgangspunkt har ret til at få sin sag behandlet ved mindst to instanser. Instituttet anfører videre, at det fremstår betænkeligt, at det er en forudsætning for at modtage et supplerende kontantbeløb på op til 20.000 kroner, at den pågældende udlænding frafalder retten til at klage til Flygtningesnævnet. Instituttet bemærker, at forslaget kan resultere i en bekymrende praksis, hvor asylansøgere i kraft af deres sårbare position, kan føle sig presset til at opgive rets-

garantien mod at få adgang til kontantbeløbet. Instituttet vurderer, at det er problematisk i lyset af, at der er tale om særdeles indgribende afgørelser med stor betydning for den pågældendes livssituation. Instituttet bemærker endvidere, at pengebeløbet rejser berettiget tvivl om, hvorvidt der reelt er tale om et frivilligt afkald på retten til at klage, hvilket normalt betragtes som en juridisk betingelse for at anerkende rettighedsafkald, og at man typisk vil stille skærpede krav til samtykke og frivillighed, hvis der er meget ulige forhold mellem parterne, hvilket må siges at være tilfældet her, hvor der er tale om en offentlig myndighed over for den afviste asylansøger. Institut for Menneskerettigheder understreger, at retten til rekurs har til formål at sikre den enkeltes retssikkerhed i den konkrete sag ved, at sagen bliver vurderet af to forskellige instanser, herunder af Flygtningenævnet som uafhængig instans, og at behandlingen af en asylsag i to forskellige instanser i flere sager vil medføre en mere grundig og akkurat fremstilling af sagen samt afklaring af eventuelle misforståelser.

SOS Racisme anfører, at det strider mod et grundlæggende forvaltningsretligt princip.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International, DIGNITY, Institut for Menneskerettigheder og SOS Racisme, men har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet skal bemærke, at den automatiske klageadgang til Flygtningenævnet ikke suspenderes, men at der derimod er tale om en kortere udsættelse, hvor asylansøgeren får mulighed for at foretage et aktivt valg i sin sag om asyl. Sagen anses som automatisk påklaget efter 14 dage, såfremt asylansøgeren forinden ikke har frafaldet sin ansøgning om asyl, og dermed opretholdes to-instansprincippet. Det er på den baggrund ministeriets vurdering, at forslaget om udskydelse af automatisk påklage af Udlændingestyrelsens afgørelser om afslag på asyl (tænkepause) og mulighed for udbetaling af et supplerende kontantbeløb (hjemrejsestøtte) ikke rejser retssikkerhedsmæssige spørgsmål eller i øvrigt er i strid med Danmarks internationale forpligtelser. Ministeriet skal for så vidt angår det anførte vedrørende det supplerende kontante beløb ligeledes bemærke, at det er ministeriets vurdering, at det kontante beløb ikke i sig selv rejser retssikkerhedsmæssige overvejelser. Ministeriet skal endvidere bemærke, at det supplerende kontantbeløb er et supplement og ikke den eneste støttemulighed, der foreligger.

Amnesty International finder forslaget om tænkepause særligt kritisabelt i forhold til sårbare asylansøgere. Amnesty International anfører i den forbindelse, at asylansøgere i Udlændingestyrelsen som udgangspunkt ikke bliver udredt for, om de har været udsat for tortur, mishandling eller umenneskelig behandling i oprindelseslandet, og at det er under sagsbehandlingen i Flygtningenævnet, at myndighederne kan rekvirere en torturundersøgelse hos Retsmedicinsk Institut, eller hvor udlændingens advokat anmoder Amnesty Internationals læger om at foretage en torturundersøgelse. Myndighederne vil derfor kunne 'overse' torturoverleverer som

en særlig sårbar gruppe. **DIGNITY** anfører, at Udlændingestyrelsen stort set aldrig rekvirerer en torturundersøgelse fra Retsmedicinsk institut, og at ordningen medfører en stor risiko for, at endnu færre torturundersøgelser vil blive indhentet i fremtiden.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Amnesty International og DIGNITY, men har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget.

3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til lovudkastet indeholder lovforslaget følgende indholdsmæssige ændringer:

1. Lovforslaget § 1 er ændret, således at den i lovudkastet foreslåede § 13 vedrørende udrejse med bistand fra myndighederne, er indsat som stk. 2-5, til den foreslåede § 1 vedrørende pligt til at udrejse og udrejsekontrol. Det oprindelige stk. 2, fremgår nu som § 1, stk. 1. Den i lovudkastet foreslåede § 13 fremgår således ikke som en selvstændig bestemmelse i lovforslaget. Der er ikke foretaget en indholdsmæssig ændring af de foreslåede bestemmelser.

2. I forslagens § 4, stk. 4, fremgik, at den systemansvarlige kan behandle udlændinges personID med det formål at kunne tilslutte disse efter bestemmelsens stk. 1, og for at kunne varetage en løbende drift af den digitale kommunikationsløsning. I bestemmelsen er ordet personID ændret til personoplysninger, da den systemansvarlige i praksis vil opbevare (hoste) alle oplysningerne i den digitale kommunikationsløsning

I den foreslåede bestemmelse i § 22, stk. 2, er en henvisning til stk. 5 indsat, således at også politidirektørens afgørelser efter den foreslåede § 11, stk. 2, som udgangspunkt er underlagt en klagefrist på 8 uger.

I den foreslåede i § 22, stk. 3, er en henvisning til §§ 4 og 9, stk. 2, 2. pkt. blevet indsat, således at Hjemrejsestyrelsens afgørelser om fritagelse for digital kommunikation og pålæg om at tage ophold på et indkvarteringssted ikke kan påklages. Særligt for indsættelsen af § 4 i bestemmelsen, hvorefter Hjemrejsestyrelsens afgørelser om nægtelse af fritagelse for den digitale kommunikationsløsning ikke kan påklages, bemærkes, at det ikke er muligt at klage over kommunalbestyrelsens afgørelser om ikke at fritage en fysisk person for digital post. Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets vurdering, at der bl.a. af hensyn til at sikre en ensartethed i reglerne for digital kommunikation med udlændinge og digital post for personer med fast bopæl i Danmark, heller ikke bør være klageadgang for Hjemrejsestyrelsens afgørelser om ikke at fritage en udlænding fra den digitale kommunikation.

3. Lovforslagets § 25, nr. 39, er ændret således, at bestemmelsen i udlændingelovens § 42 a, stk. 15, der bliver stk. 11, også skal gælde for udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter § 25.

Baggrunden for ændringen er, at det fremgår af Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 140 som fremsat, side 66f og 98 at det foreslås, at udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter § 25, og som kan udsendes tvangsmæssigt, også skulle være omfattet af den dagældende udlændingelovs § 42 a, stk. 13 (nu § 42 a, stk. 15), idet disse udlændinge skulle være underlagt samme kontrolregime, som udlændinge på tålt ophold og udlændinge, der er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, og som ikke er varetægtsfængslet efter udlændingelovens § 35.

Ved en fejl fremgik det dog ikke af lovteksten ved vedtagelsen af lov nr. 174 af 27. februar 2019, at udlændinge, hvis opholdstilladelse eller opholdsret er bortfaldet efter § 21 b, stk. 1, og udlændinge, der er udvist efter § 25, og som kan udsendes tvangsmæssigt, også skulle være omfattet af den dagældende udlændingelovs § 42 a, stk. 13 (nu § 42 a, stk. 15).

Det har ikke haft betydning i praksis, da der ikke har været anledning til at træffe sådanne afgørelser.

Ved en fejl blev henvisningen til § 34, stk. 5 (meldepligt for udlændinge udvist ved dom) i § 42 a, stk. 15, nr. 4, også fjernet i forbindelse med behandlingen af lov nr. 174 af 27. februar 2019. Denne manglende henvisning er nu erstattet med en henvisning til den foreslåede hjemrejselovs § 12, stk. 2-4, jf. den foreslåede bestemmelse i § 25, nr. 40.

Dette har ligeledes ikke haft betydning i praksis, da der ikke har været anledning til at træffe sådanne afgørelser.

4. Som følge af ressortoverførslen ved den kongelige resolution af 10. september 2029, jf. bekendtgørelse nr. 946 af 12. september 2019 om ændring i forretningernes fordeling mellem ministrene, er det hensigten, at udlændingelovens § 34, stk. 1 og 2, skal indeholde lovhjemmel til, at Udlændingestyrelsen kan pålægge udlændinge, der ikke er omfattet af hjemrejseloven – eksempelvis registrerede asylansøgere – mindre indgribende foranstaltninger, herunder meldepligt, for at sikre udlændingens tilstedeværelse eller medvirken til sagens behandling, inden der er truffet afgørelse om afvisning, udvisning, overførsel eller udsendelse.

Det er samtidig Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at bestemmelserne i udlændingelovens § 34, stk. 1 og 2, fortsat skal indeholde en tilsvarende lovhjemmel til, at politiet kan træffe foranstaltninger, såsom f.eks. at deponere pas,

anden rejselegitimation og billet mv., samt pålægge meldepligt. Baggrunden herfor er, at politiet bl.a. i sager, hvor der er truffet en afgørelse om afvisning, kan have et behov for af egen drift at kunne træffe bestemmelser som anført i § 34, stk. 1 og 2, for at sikre en så effektiv opgaveløsning i politiets sager som muligt.

Lovforslagets § 25, nr. 12, 13, 68 og 71, er på denne baggrund ændret, således at der lovfæstes en dobbeltkompetence, hvorefter både politiet og Udlændingestyrelsen vil kunne træffe foranstaltninger, herunder meldepligt, efter udlændingelovens § 34, stk. 1 og 2, og både politiets og Udlændingestyrelsens afgørelser herom kan påklages til det uafhængige Udlændingenævn.

5. Lovforslagets § 11, stk. 1 og § 12, stk. 1, er ændret således, at politiet også tillægges kompetence til at træffe afgørelse efter bestemmelserne. Det er Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse, at politiet – foruden Hjemrejsestyrelsen – skal kunne pålægge foranstaltninger efter den foreslåede § 11, stk. 1 og meldepligt efter den foreslåede § 12, stk. 1. Baggrunden herfor er, at politiet bl.a. i sager, hvor der er truffet en afgørelse om afvisning, kan have et behov for af egen drift at kunne pålægge forskellige foranstaltninger eller meldepligt, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre udlændingens tilstedeværelse eller medvirken til udrejsen, og således for at sikre en så effektiv opgaveløsning i politiets sager som muligt.

Lovforslagets § 11, stk. 1, § 12, stk. 1, og § 22, stk. 5, er derfor ændret, således at der lovfæstes en dobbeltkompetence, hvorefter både Hjemrejsestyrelsen og politiet vil kunne pålægge foranstaltninger efter den foreslåede bestemmelse i § 11, stk. 1, og meldepligt efter den foreslåede bestemmelse i § 12, stk. 1, og både Hjemrejsestyrelsens og politiets afgørelser herom vil kunne indbringes for det uafhængige Udlændingenævn, jf. de foreslåede bestemmelser i § 22, stk. 1 og 5.

6. Som følge af ressortoverførslen ved den kongelige resolution af 10. september 2019, jf. bekendtgørelse nr. 946 af 12. september 2019 om ændring i forretningernes fordeling mellem ministrene, er det hensigten bl.a., at udlændingemyndighederne i stedet for politiet fremover skal varetage opgaven vedrørende registrering af udlændinge, der ansøger om opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 (asyl), hvorefter udlændingemyndighederne skal forestå og træffe afgørelser om optagelse af fingeraftryk og personfotografi (biometri) med henblik på identifikation m.m., og politiet alene vil skulle bistå, hvis der er behov for at anvende magt eller i øvrigt behov for tvangsindgreb i forbindelse med asylregistreringen.

Justitsministeriet og Udlændinge- og Integrationsministeriet er dog blevet enige om, at politiet indtil videre fortsat skal varetage opgaven med at udføre den indledende asylregistrering i hele landet.

På den baggrund er lovforslagets § 25, nr. 68 og 71, ændret, således at politiet fremadrettet fortsat kan tillægges kompetence til at træffe afgørelser om optagelse af fingeraftryk og personfotografi (biometri) i den indledende asylregistrering, og politiets afgørelser kan indbringes for det uafhængige Udlændingenævn.

Det foreslås herved som en ny bestemmelse i udlændingelovens § 48, stk. 4, at udlændinge- og integrationsministeren efter forhandling med justitsministeren kan delegere kompetencen til at træffe afgørelse i første instans i sager om optagelse af fingeraftryk og personfotografi (biometri) af udlændinge, som ansøger om opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7 (asyl), til vedkommende politidirektør.

Delegationshjemlen vil omfatte den såkaldte indledende asylregistrering, hvor der efter udlændingelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, og § 40 b, stk. 1, skal optages fingeraftryk og personfotografi (biometri) af asylansøgere. Det forudsættes, at delegationshjemlen anvendes til, at politiet som hidtil i hele landet kan træffe afgørelser i første instans om optagelse af biometri i den indledende asylregistrering. Denne opgavefordeling mellem udlændingemyndighederne og politiet vil kunne blive ændret efterfølgende.

Forslaget ændrer ikke ved de materielle regler om optagelse af fingeraftryk og personfotografi (biometri). Politiet vil efter delegation af afgørelseskompetencen skulle behandle sagerne, som politiet hidtil har gjort, og der er således ikke tilsigtet nogen ændring af politiets praksis

Det bemærkes, at det er udlændingemyndighederne, der efter ressortoverdragelsen har det retlige ansvar for, at der foretages en fuld asylregistrering af de udlændinge, der opholder sig i Danmark og ansøger om international beskyttelse (asyl).

7. Lovforslagets § 28, nr. 1, er ændret, således at Hjemrejsestyrelsen er tillagt beslutningskompetencen vedrørende strafafbrydelse med henblik på udsendelse. Beslutningen træffes efter relevant inddragelse af politiet og anklagemyndigheden. Tidligere fremgik det, at beslutningskompetencen var tillagt Kriminalforsorgen efter indstilling fra Hjemrejsestyrelsen. Baggrunden for ændringen er bl.a., at det er Hjemrejsestyrelsen, der er nærmest til at vurdere, hvornår der opstår mulighed for at udsende en udlænding. Der er herudover ingen øvrige indholdsmæssige ændringer af den foreslåede bestemmelse.

Herudover er der foretaget justeringer af sproglig og lovteknisk karakter. Der er ikke hermed tilsigtet en indholdsmæssig ændring af de foreslåede ordninger.